

Звіт
про стратегічну екологічну оцінку Програми
охорони навколишнього природного
середовища Івано-Франківської міської
територіальної громади на 2026 – 2030 роки

2025р.

ЗМІСТ

	Вступ	3
1.	Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	4
2.	Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено	9
3.	Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу	30
4.	Екологічні проблеми, у тому числі ризику впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом	35
5.	Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	37
6.	Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	40
7.	Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	43
8.	Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	44
9.	Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	45
10.	Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	47
11.	Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію	47
	Список використаної літератури	49

ВСТУП

Закон України "Про стратегічну екологічну оцінку" регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, документів державного планування. Метою стратегічної екологічної оцінки (далі – СЕО) є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування. СЕО документів державного планування дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків на етапі планування, оскільки легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх у процесі впровадження стратегічної ініціативи.

Міжнародним правовим документом щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, ратифікований Верховною Радою України (№562-VIII від 01.07.2015р.). Цей Протокол, Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС від 21.03.2014р., а також Закон України "Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року" від 21.12.2010р. послужили правовим підґрунтям для розроблення та ухвалення Закону України "Про стратегічну екологічну оцінку". Положення цих правових актів використовуються також при здійсненні СЕО документів державного планування (ДДП) в Україні.

Об'єктом стратегічної екологічної оцінки є Програма охорони навколишнього природного середовища Івано-Франківської міської територіальної громади на 2026 – 2030 роки (Далі Програма). Підготовка Звіту про стратегічну екологічну оцінку Програми виконана з урахуванням Методичних рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування (Наказ Мінприроди від 10.08.2018 №296 із змінами, внесеними Наказом Мінприроди від 29.12.2018 №465) та положень Постанови Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 №1272 "Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення" та інших нормативно-правових актів.

Проект Програми відображає пріоритетні напрямки та комплекс заходів щодо охорони та поліпшення стану довкілля Івано-Франківської міської територіальної громади.

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Відповідно до п. 3 частини першої статті 1 Закону України "Про стратегічну екологічну оцінку" документи державного планування – стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Програма охорони навколишнього природного середовища Івано-Франківської міської територіальної громади на 2026 – 2030 роки (далі – Програма) – документ державного планування, що затверджується органом місцевого самоврядування.

Основною метою Програми є здійснення на території Івано-Франківської міської територіальної громади екологічної політики, спрямованої на збереження та поліпшення стану навколишнього середовища, збереження унікальних природних особливостей, зменшення техногенних забруднень, раціональне використання природних ресурсів та формування в жителів громади екологічної культури.

Для досягнення поставленої мети передбачено реалізацію стратегічних цілей, визначених у Стратегії розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади до 2040 року, які забезпечують комплексний розвиток території, відповідають сучасним викликам та відображають пріоритети мешканців. Стратегічні цілі стали основою для формування завдань та конкретних заходів, що спрямовані на практичне втілення стратегічних орієнтирів.

Перша стратегічна ціль "Підтримувати сталий рівень зростання чисельності мешканців, які ідентифікують себе частиною громади" зосереджується на розвитку людського потенціалу та зміцненні соціальної згуртованості. Вона передбачає створення сприятливих умов для життя та самореалізації мешканців, підтримку молоді, інтеграцію ветеранів і внутрішньо переміщених осіб, а також розвиток освіти, культури та охорони здоров'я.

Друга стратегічна ціль "Сформувати поліцентричну, доступну та екологічно збалансовану модель просторового розвитку Івано-Франківської громади" визначає напрями просторового розвитку Івано-Франківська як компактного, екологічно збалансованого та безпечного міста. Це включає впровадження сталих рішень у сфері мобільності, розвиток якісного громадського простору, збереження культурної спадщини та формування сучасної інфраструктури безпеки.

Третя стратегічна ціль "Забезпечити стале зростання реального бюджету громади та доходів мешканців на основі економіки з високою доданою вартістю" охоплює економічний розвиток громади шляхом створення сприятливого середовища для підприємництва та інновацій, розвитку кластерних ініціатив, посилення транспортної та логістичної доступності, а також інтеграції науки й освіти в економічні процеси.

Четверта стратегічна ціль "Зміцнити публічні демократичні інституції громади відповідно до європейських стандартів врядування та ефективних партнерств" спрямована на вдосконалення врядування відповідно до європейських стандартів. Вона передбачає цифровізацію публічних сервісів, підвищення прозорості управлінських процесів, розширення механізмів участі громадян та розвиток інституційної спроможності органів місцевого самоврядування.

Відповідно до аналізу екологічної ситуації в Івано-Франківській міській територіальній громаді та наявних проблем у Програмі визначено можливі ризики, мету та основні напрями екологічної політики Івано-Франківської МТГ, завдання та заходи на 2026-2030 роки, які спрямовані на реалізацію комплексу природоохоронних заходів, які здійснюватимуться у громаді. Ці заходи пов'язані зі зменшенням шкідливого впливу на навколишнє природне середовище, забезпеченням раціонального використання природних ресурсів і базуються на прийнятті екологічно обґрунтованих управлінських рішень з урахуванням позиції громадськості. Пріоритетним є вирішення проблем і виконання заходів, зазначених нижче (Таблиця 1).

Таблиця 1 Пріоритетні заходи та очікувані результати

Водні ресурси	
Назва заходу	Очікувані результати
проектування та будівництво головного каналізаційного колектора від перехрестя вулиць Надрічна-Максимовича в м. Івано-Франківську до КОС в с.Ямниця;	Підвищення надійності роботи каналізаційних мереж, усунення забруднення підземних вод
реконструкцію каналізаційних дюкерних переходів через р. Бистрицю Солотвинську в районі вулиці Максимовича та через р. Бистрицю Надвірнянську в районі вул. Незалежності;	Підвищення надійності роботи каналізаційних мереж, усунення забруднення підземних вод
будівництво дощових колекторів у центральній частині міста з переключенням дощових решіток на дощові колектори;	Підвищення надійності роботи каналізаційних мереж, усунення забруднення підземних вод
заміну застарілого технологічного обладнання та проведення необхідних ремонтних робіт на спорудах та мережах водопостачання і водовідведення, автоматизацію роботи насосних станцій;	Підвищення надійності каналізаційної системи водовідведення
створення інформаційно-розрахункового комплексу інженерних мереж водопостачання та водовідведення.	Забезпечення ефективного водопостачання та водовідведення
Будівництво та реконструкція дамб	
спорудження лівобережної дамби на р. Бистриця Солотвинська на ділянці від автомобільного мосту по вул. Галицька до залізничного мосту у м.Івано-Франківську;	Захист житлового мікрорайону міста від затоплення паводковими водами

виконання реконструкції дамби на річці Бистриця Надвірнянська в с.Угорники Івано-Франківської МТГ (включно з виготовленням ПКД);	Захист житлового мікрорайону міста від затоплення паводковими водами
реконструкція правобережної дамби річки Бистриця Надвірнянська в с. Микитинці;	Захист житлового мікрорайону міста від затоплення паводковими водами
Забруднення атмосферного повітря	
Назва заходу	Очікувані результати
збільшення парку громадського транспорту (тролейбусів, автобусів), які працюють на газі та електроприводі, будівництво та реконструкція тролейбусних ліній;	Зменшення викидів CO ₂ , зменшення рівня шуму
розширення мережі автомобільних доріг з поліпшеним покриттям;	Зменшення викидів CO ₂ , зменшення рівня шуму
збільшення площі зелених насаджень на території міста;	Зменшення рівня забруднення атмосферного повітря
здійснення повітроохоронних заходів на підприємствах, які забруднюють атмосферне повітря;	Моніторинг стану атмосферного повітря, кризовий моніторинг
раціональну організацію транспортних потоків у місті у відповідності до Схеми організації дорожнього руху;	Зменшення викидів CO ₂ , зменшення рівня шуму
придбання, оснащення та встановлення стаціонарних автоматизованих пунктів (постів) спостережень атмосферного повітря;	Моніторинг стану атмосферного повітря, кризовий моніторинг
Управління відходами	
будівництво сучасного сміттєпереробного комплексу з системою очищення та видалення фільтрату, який утворюється в процесі біологічного розкладу ТПВ;	Зменшення об'єму накопичення відходів, недопущення забруднення ґрунтових вод та ґрунтів
Забезпечення необхідної кількості контейнерних майданчиків і контейнерів;	Упорядкування процесу тимчасового зберігання твердих побутових відходів та запобігання засміченню прибудинкових територій
впровадження ефективної системи збору, видалення твердих побутових відходів, в тому числі запровадження роздільного збору відходів;	Значне зменшення техногенного навантаження на довкілля, збереження природних ресурсів, організація сортування ТПВ, зменшення кількості несанкціонованих звалищ, покращення естетичного вигляду міста
придбання та встановлення урн, що сприятиме зменшенню кількості сміття на газонах, квітниках, доріжках;	Упорядкування процесу тимчасового зберігання твердих побутових відходів та запобігання засміченню прибудинкових територій
забезпечення екологічно безпечного збирання, зберігання, вивезення, знешкодження непридатних до використання і заборонених до застосування хімічних засобів, захисту рослин та тварин від них та ін.	Оптимізація процесів управління відходами

В разі здійснення діяльності, що може мати значний вплив на довкілля передбачити проведення процедури оцінки впливу на довкілля відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

У Програмі проведено оцінку стану навколишнього природного середовища Івано-Франківської МТГ, визначено основні екологічні проблеми, на розв'язання яких спрямована Програма.

Аналіз поточного стану навколишнього природного середовища Івано-Франківської міської територіальної громади відображено у таких напрямках: стан атмосферного повітря, охорона і раціональне використання зелених насаджень, збереження природно-заповідного фонду, водні ресурси громади, управління відходами, екологічна освіта та виховання, співпраця з громадськістю.

Завдання та заходи Програми розроблені з урахуванням завдань та заходів у відповідних галузях і сферах діяльності, заходів міських цільових програм розвитку, затверджених міською радою. Завдання та заходи мають адресне спрямування з визначенням відповідальних виконавців, джерел фінансування.

Фінансування заходів Програми здійснюватиметься за рахунок різних джерел фінансування: бюджетних коштів, субвенцій з державного бюджету, кредитних ресурсів, власних коштів суб'єктів господарювання, грантів, коштів міжнародних фінансових організацій та інвесторів та інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Програма розроблена з урахуванням вимог Конституції України, законів України "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року", "Про місцеве самоврядування в Україні", "Про благоустрій населених пунктів", "Про охорону атмосферного повітря", "Про рослинний світ", "Про тваринний світ", "Про охорону земель", "Про відходи", "Про природно-заповідний фонд", Земельного кодексу України, Водного кодексу України та інших нормативно-правових актів.

У Програмі враховано положення документів державного планування, які діють на державному та регіональному рівнях, а саме:

- Указу Президента України від 30.09.2019р. №722/2019 щодо Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року;

- Програми діяльності Кабінету Міністрів України (затвердженої постановою Верховної Ради України від 04.06.2020р. №665-IX);

Стратегії регіонального розвитку Івано-Франківської області на період до 2027 року;

- Стратегії розвитку розвитку Івано-Франківської громади до 2040 року, затвердженої рішенням Івано-Франківської міської ради від 10.10.2025р. №165-54;

- Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища";

- Закону України "Про природно-заповідний фонд України" та положення про об'єкти природно-заповідного фонду;

;

- Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2021р. № 443-р;

- Плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 932-р;

- Національного плану управління відходами до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019р. № 117;

- Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021р. № 1363-р;

- Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019р. № 688-р;

- Державної стратегії управління лісами України до 2035 року та операційного плану її реалізації у 2022-2024 роках; затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.12.2021р. № 1777-р;

- Водної стратегії України на період до 2050 року та плану її реалізації у 2022 - 2024 роках, схвалених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022р. № 1134;

- Земельного кодексу України;

- Водного кодексу України;

- Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року та операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2024р. № 483-р;

- Ріо - Конвенцій та інших міжнародних угод природоохоронного спрямування;

- інших нормативно-правових актів.

У разі здійснення діяльності, що може мати значний вплив на довкілля передбачити проведення процедури оцінки впливу на довкілля відповідно до Закону України "Про оцінку впливу на довкілля".

При реалізації Програми передбачити дотримання вимог ст. 60, 61 Земельного кодексу України та ст. 88, 89 Водного кодексу України, а також дотримання вимог статті 86 Водного кодексу України при проведенні робіт на землях водного фонду. Також необхідно враховувати вимоги Закону України "Про природно-заповідний фонд України" та положення про об'єкти природно-заповідного фонду.

При реалізації заходів Програми враховувати вимоги Закону України "Про питну воду та питне водопостачання" щодо встановлення та дотримання режиму поясів особливого режиму санітарної охорони джерел та об'єктів централізованого питного водопостачання

2. Характеристика поточного стану довкілля в Івано-Франківській міській територіальній громаді, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

Івано-Франківська міська територіальна громада характеризується значним промислово-економічним та науковим потенціалом, широкими можливостями для розвитку міжрегіональних та міждержавних зв'язків. Великі перспективи пов'язані з близькістю Карпат як унікального регіону туризму, відпочинку та рекреації.

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 року №714-р "Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Івано-Франківської області" до складу Івано-Франківської територіальної громади увійшли 19 населених пунктів: м.Івано-Франківськ, с.Вовчинець, с.Крихівці, с.Микитинці, с.Угорники, с.Хриплин, с.Березівка, с.Черніїв, с.Підлужжя, с.Підпечери, с.Добровляни, с.Колодіївка, с.Братківці, с.Узин, с.Тисменичани, с.Камінне, с.Радча, с.Чукалівка, с.Драгомирчани.

Основу промислового комплексу складають підприємства переробної промисловості, зокрема з виробництва харчових продуктів та машинобудування, а також із постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря. Промислові підприємства, в основному, розташовані по периметру міста, а соціально-культурні заклади, адміністративні та банківські установи – в його центральній частині.

В Івано-Франківській МТГ активно розвивається будівельна галузь. Одним із основних напрямків є будівництво житла, завдяки чому нарощується житловий фонд, покращується зовнішній вигляд населених пунктів.

Івано-Франківська МТГ має розвинуту транспортну мережу. Повітряним, залізничним та автомобільним транспортом з'єднана з усіма обласними центрами України, деякими містами Молдови, Польщі, Словаччини, Чехії, Румунії. Має радіальну систему дорожнього сполучення. У місті Івано-Франківську є міжнародний аеропорт, сходяться залізничні та автомобільні магістралі.

На території Івано-Франківської МТГ наявний високий інтегральний показник антропогенних навантажень на довкілля. Виробничо-господарська діяльність на території зумовлює негативний вплив на стан довкілля і умови життєдіяльності населення. Найбільшим забруднювачем атмосферного повітря є автомобільний транспорт. Найзабрудненіше повітря зафіксоване в районі вокзалу та центральній частині міста Івано-Франківська, яка характеризується інтенсивним рухом автотранспорту.

За результатами проведеного SWOT-аналізу було визначено основні сильні та слабкі сторони, а також можливості і загрози для розвитку сфери громади, які наведені в табл. 2.

Таблиця 2 SWOT-аналіз екологічної ситуації в Івано-Франківській міській територіальній громаді

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Близькість розташування міста до Західної Європи та партнерські стосунки з закордонними містами 2. Мінімальні ризики для виникнення техногенних і природних катастроф 3. Наявність природних територій з потенціалом для розвитку 4. Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення 5. Відсутність значних перевищень ГДК забруднюючих речовин у повітрі міста 6. Налагоджена комунікація між населенням та відкритість влади 7. Сприятливі кліматичні умови для сільського господарства, зокрема, для вирощування зернових, овочів, фруктів та ягід, що підвищує потенціал для органічного землеробства та агротуризму 8. Досвід залучення міжнародного співфінансування та грантів 9. Наявність цільових програм, що враховують озеленення 10. Здійснюється активна екологічна просвіта (екологічні акції, форуми, семінари та конференції) 11. Розширення мережі електротранспорту 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Щільна забудова міста та зменшення зелених зон 2. Брак системної інвентаризації та моніторингу зелених насаджень 3. Відсутність паспортизації водних ресурсів територіальної громади 4. Недостатньо розвинута велосипедна інфраструктура та мережа паркінгів 5. Відсутність дієвої системи роздільного збору, сортування, переробки і видалення господарсько-побутових відходів 6. Низький рівень переробки та видалення відходів I-IV класів небезпеки та високий показник їх захоронення на полігонах 7. Відсутність заводу з переробки та сортування ТПВ 8. Низький рівень екологічної обізнаності 9. Недостатнє технічне забезпечення комунальних служб 10. Зношеність підземних комунікацій 11. Відтік трудових ресурсів. Дефіцит робітничих кадрів
Можливості (O)	Загрози (T)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Закінчення війни і чіткий і зрозумілий зовнішньо-політичний курс України 2. Подальша інтеграція в ЄС. Адаптація екологічного законодавства України до стандартів ЄС 3. Збільшення рівня доступності до міжнародних фінансових ресурсів 4. Модернізація виробничих потужностей на підприємствах, запровадження у виробництво новітніх та енергоощадних технологій (державна підтримка та стимулювання) 5. Запровадження використання альтернативних джерел енергії 6. Покращення рівня екологічної безпеки 7. Запровадження кращих практик та досвіду в сфері екології 8. Формування екологічної свідомості населення громади та активності широкого кола громадськості щодо місцевої екологічної ситуації. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Продовження та ескалація воєнних дій. 2. Кліматичні зміни та погіршення мікроклімату громади 3. Втрата зелених зон через інтенсивну забудову 4. Порушення вимог природоохоронного законодавства суб'єктами господарювання 5. Неможливість модернізувати виробничі потужності на підприємствах через відсутність ресурсів 6. Скорочення трудових ресурсів через виїзд людей за кордон 7. Збільшення цін на природоохоронне устаткування та обладнання 8. Неприятливі погодні умови, а саме: природні повені, пожежі та ін.

Атмосферне повітря

При оцінюванні стану атмосферного повітря використано статистичні дані Головного управління статистики в Івано-Франківській області щодо валових викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, звітів з інвентаризації викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря суб'єктів господарювання, що розташовані на території агломерації "Івано-Франківськ", у частині вимірів викидів забруднюючих речовин із джерел викидів та валових викидів підприємств.

Відповідно до статистичної інформації Головного управління статистики в Івано-Франківській області у 2024 році від стаціонарних джерел забруднення в атмосферне повітря потрапило 329,2 т забруднюючих речовин, що на 9,8% більше, ніж у 2023р. Крім того, у повітряний басейн надійшло 50645,3 т діоксиду вуглецю (на 12,8% менше, ніж у 2023р.). Дані наведено у табл.3.

Таблиця 3. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення по Івано-Франківській міській територіальній громаді у 2024 році

	Тонн	У % до 2023р.	Частка у підсумку, %
Усього	329,2	109,8	100,0
<i>Метали та їх сполуки</i>	7,3	98,4	2,2
Залізо та його сполуки (у перерахунку на залізо)	1,0	91,4	0,3
Мідь та її сполуки (у перерахунку на мідь)	6,3	100,0	1,9
Свинець та його сполуки (у перерахунку на свинець)	0,0	–	0,0
Цинк та його сполуки (у перерахунку на цинк)	0,0	33,3	0,0
Алюмінію оксид	0,0	42,9	0,0
Манган та його сполуки (у перерахунку на діоксид мангану)	0,0	21,1	0,0
<i>Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)</i>	12,5	104,6	3,8
Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок більше 2,5 мкм та менше 10 мкм	0,7	64,7	0,0
Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок менше 2,5 мкм	1,4	86,5	0,4
Сажа	0,4	144,1	0,1
<i>Сполуки азоту</i>	60,0	96,7	18,2
Оксид азоту (у перерахунку на діоксид азоту)	55,2	96,3	16,8
Азоту оксид	0,4	80,3	0,1
Аміак	4,4	103,1	1,3
<i>Діоксид та інші сполуки сірки</i>	3,3	83,7	1,0
Сірки діоксид	0,6	48,1	0,2
Сірководень (H ₂ S)	0,3	102,1	0,1
Сульфатна кислота (H ₂ SO ₄)	2,4	97,5	0,7
<i>Оксид вуглецю</i>	143,5	152,5	43,6
Озон	0,0	100,0	0,0

<i>Неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС)</i>	19,9	46,3	6,0
Акрилонітрил	0,0	–	0,0
Ацетальдегід	0,0	38,5	0,0
Ацетон	0,3	25,9	0,1
Бутиловий ефір оцтової кислоти (бутилацетат)	0,3	36,1	0,1
1,3-Бутадієн (дивініл)	0,0	–	0,0
Кислота оцтова	1,6	289,8	0,5
Ксилол	1,2	37,4	0,4
Стирол	0,0	–	0,0
Толуол	0,3	18,4	0,1
Фенол	0,0	28,6	0,0
Формальдегід	0,0	8,0	0,0
1-Хлор-2,3-епіксіпропан (епіхлоргідрин)	0,0	14,1	0,0
Циклогексанон	0,0	7,0	0,0
<i>Метан</i>	82,4	106,8	25,0
<i>Хлор та його сполуки (у перерахунку на хлор)</i>	0,3	115,8	0,1
Вініл хлористий	0,0	200,0	0,0
Водню хлорид (соляна кислота по молекулі на HCL)	0,3	109,3	0,1
<i>Фтор та його сполуки (у перерахунку на фтор)</i>	0,0	34,5	0,0
Фтористий водень	0,0	34,5	0,0
Крім того, діоксид вуглецю	50645,3	87,2	x

Спостереження за рівнем забруднення атмосферного повітря м. Івано-Франківська проводять спеціалісти ДУ "Івано-Франківський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України" та Івано-Франківського обласного центру з гідрометеорології.

За інформацією Івано-Франківського обласного центру з гідрометеорології, протягом звітної періоду згідно програми спостережень, затвердженої Українським гірометцентром заплановано 4180 проб, здійснено 4355, тобто 104,2% виконання плану (за рахунок святкових днів). Обслуговування ПСЗ 1 здійснювалось Ів-Франківським ЦГМ згідно річних кошторисних призначень.

За інформацією Державної установи "Івано-Франківський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України" (Івано-Франківський районний відділ за 2024 р. було проведено 1152 досліджень атмосферного повітря по м. Івано-Франківськ, з них 92 не відповідають нормативним значенням.

Всього відібрано:

- пилу – 296 проб, перевищення ГДК по 32 пробах;
- азоту діоксиду - 296 проб, перевищення ГДК по 48 пробах;
- ангідриду сірчистого – 244 проб, перевищення ГДК не виявлено;
- вуглецю оксиду – 40 проб, перевищення ГДК не виявлено;
- формальдегіду – 276 проб, перевищення ГДК по 12 пробах.

Рівні забруднення атмосферного повітря агломерації м. Івано-Франківськ:

1) перехрестя вулиць Галицька – Пасічна-Тролейбусна – азоту діоксид 8 проби С сер. 0,24 мг/м³ при нормі 0,2 мг/м³, формальдегід 4 проби С сер.

0,039 мг/м³ при нормі 0,035 мг/м³, пил 8 проби С сер. 0,8 мг/м³ при нормі 0,5 мг/м³;

2) вул. Залізнична, 30 - азоту діоксид 4 проби С сер. 0,22 мг/м³ при нормі 0,2 мг/м³;

3) перехрестя вулиць Вовчинецька-Привокзальна – азоту діоксид 4 проби С сер. 0,22 мг/м³ при нормі 0,2 мг/м³, пил 4 проби С сер. 0,56 мг/м³ при нормі 0,5 мг/м³;

4) вул. Вовчинецька, 196 - азоту діоксид 4 проби С сер. 0,21 мг/м³ при нормі 0,2 мг/м³;

5) вул. Є. Коновальця, 132 - пил 4 проби С сер. 0,55 мг/м³ при нормі 0,5 мг/м³;

6) вул. Галицька, 65 - азоту діоксид 4 проби С сер. 0,23 мг/м³ при нормі 0,2 мг/м³, пил 4 проби С сер. 0,55 мг/м³ при нормі 0,5 мг/м³;

7) вул. Привокзальна (біля головного входу у вокзал) - азоту діоксид 8 проби С сер. 0,24 мг/м³ при нормі 0,2 мг/м³;

8) вул. Привокзальна (навпроти головного входу у вокзал) - азоту діоксид 8 проби С сер. 0,23 мг/м³ при нормі 0,2 мг/м³, пил 4 проби С сер. 0,55 мг/м³ при нормі 0,5 мг/м³;

9) вул. Довга, 41а - пил 4 проби С сер. 0,56 мг/м³ при нормі 0,5 мг/м³;

10) вул. Дністровська, 53 - азоту діоксид 4 проби С сер. 0,26 мг/м³ при нормі 0,2 мг/м³, формальдегід 4 проби С сер. 0,042 мг/м³ при нормі 0,035 мг/м³, пил 4 проби С сер. 0,42 мг/м³ при нормі 0,5 мг/м³;

11) вул. Незалежності, 38 - азоту діоксид 4 проби С сер. 0,23 мг/м³ при нормі 0,2 мг/м³, формальдегід 4 проби С сер. 0,037 мг/м³ при нормі 0,035 мг/м³.

Отже, незначне перевищення концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі продовжує спостерігатися в точках найбільшого скупчення автотранспорту.

Проблема забруднення атмосферного повітря викидами транспортних засобів стосується, у першу чергу, центральної частини міста, яка включає в себе територію історичного центру, що зберігає радіально-променеву планувальну структуру і є щільно забудованою територією, що важко піддається реконструкції з огляду на капітальність житлової та громадської забудови. У центральній частині міста виникають значні труднощі, пов'язані з організацією руху транспорту. Пропускна спроможність вуличної мережі не відповідає інтенсивності транспортних потоків та, крім того, не витримує навантаження з боку транзитних потоків, що йдуть центром міста. Перелічені особливості центральної частини міста призводять до значного перевищення допустимих рівнів вмісту забруднюючих речовин в атмосферному повітрі.

Погодні умови впливають на забруднення атмосферного повітря, особливо пилом і оксидом вуглецю. За відсутності опадів та при високих температурах концентрація цих речовин в атмосферному повітрі значно зростає.

Водні ресурси

До великих водойм Івано-Франківської міської територіальної громади належать річки Бистриця-Солотвинська, Бистриця-Надвірнянська, які об'єднуються в річку Бистриця.

На території Івано-Франківської міської ради знаходиться об'єкт Смарагдової мережі *Bystrytsia of Nadvirna river valley* (код UA0000365).

Водна мережа міста, окрім великих річок, включає озеро Міське, Німецьке озеро та понад 10 малих річок, серед яких Млинівка, Горохолина, Підгородня.

Річка Бистриця формується при злитті Бистриці-Надвірнянської та Бистриці-Солотвинської, протікає по території громади і впадає у річку Дністер.

Міське озеро - протічна водойма напівштучного походження розташоване в південно-західній частині міста, на захід парку ім. Т.Шевченка. Площа водного плеса - 32,8 га, глибина від 2,5 м до 5 м. Водообмін міського озера забезпечують малі річки Млинівка та Радчанка.

Водні об'єкти на територіях старостинських округів представлені малими річками та ставками, які потребують належного впорядкування прибережних територій (рис. 1).

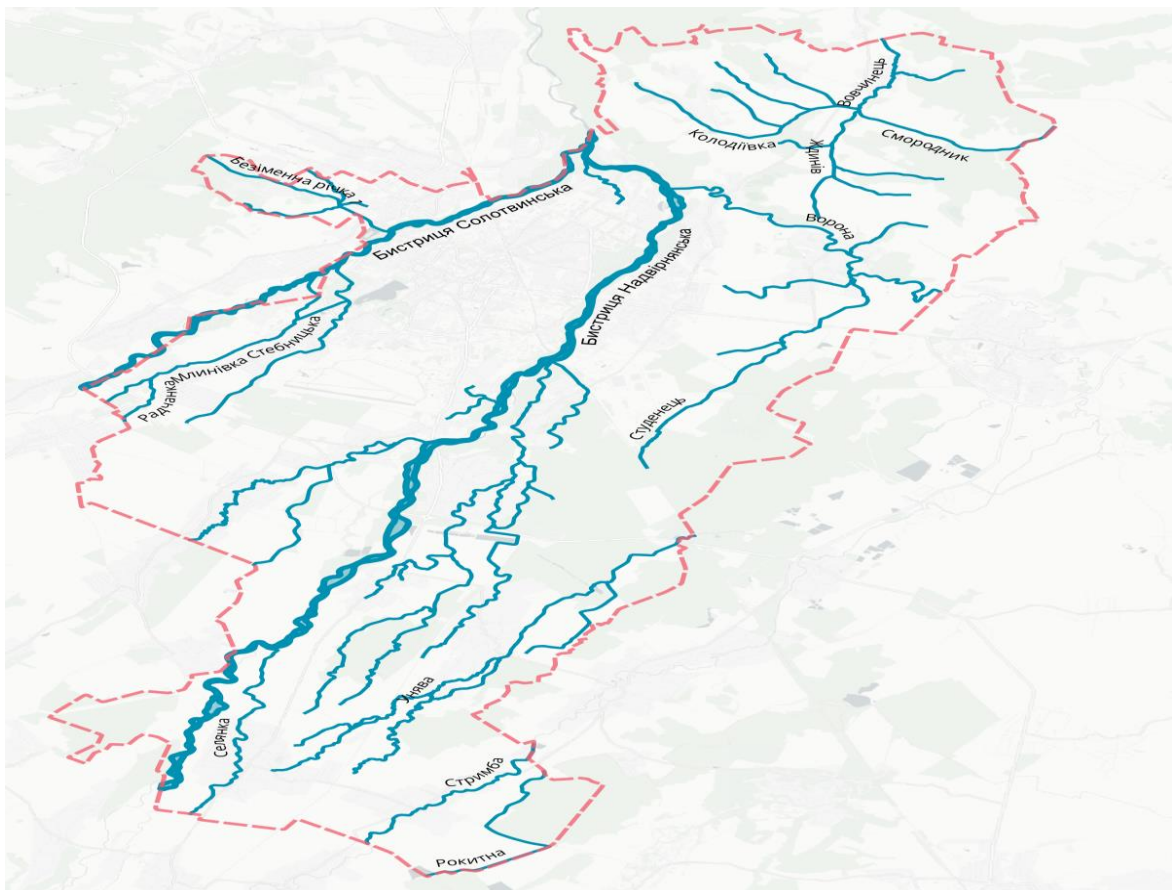

Рис.1. Річкова мережа Івано-Франківської МТГ

Водопостачання міста істотно впливає на стан водних ресурсів. Річки Бистриця Надвірнянська і Бистриця Солотвинська є основним джерелом централізованого питного водопостачання міста Івано-Франківська. Забір необхідних об'ємів води з річок мають певний вплив на їх водність та санітарний пропуск води нижче водозаборів, особливо в меженні періоди (період річного циклу, протягом якого спостерігається низька водність).

Система водопостачання та водовідведення Івано-Франківської МТГ - це комплекс інженерних споруд, які забезпечують безперебійне цілодобове водопостачання та водовідведення з м. Івано-Франківська, м. Тисмениця, навколишніх сіл: Підлужжя, Підпечари, Загвіздя, Угринів, Клузів, Черніїв, Чукалівка, Ямниця.

На обслуговуванні комунального підприємства "Івано-Франківськводокотехпром" знаходяться: водоочисний комплекс в с. Черніїв виробничою потужністю 90 000 м³/добу з водозаборами на річці Бистриця Солотвинська та на річці Бистриця Надвірнянська, водопровідні мережі та водоводи протяжністю 648,171 км, різного значення водопровідні насосні станції в кількості 43 шт., каналізаційні мережі та колектори протяжністю 357,437 км, каналізаційні очисні споруди потужністю 90 000 м³/добу.

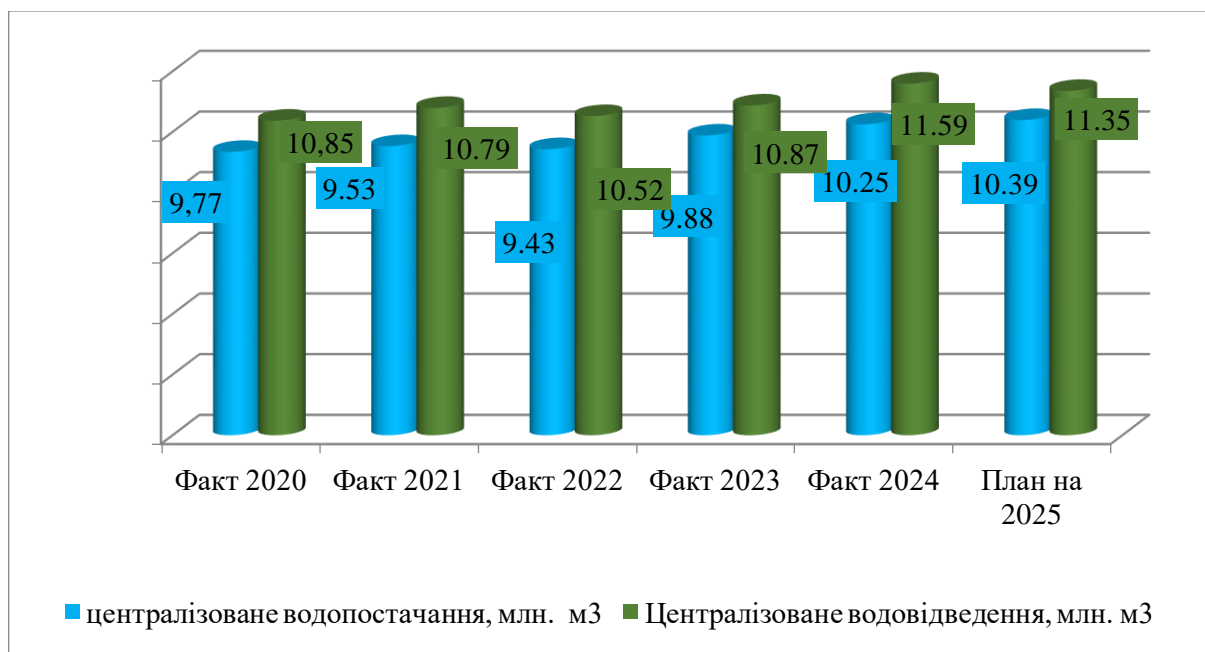
Водозабір на р.Бистриця Надвірнянська розміщений між селами Березівка та Черніїв і є водозабором "ковшового типу". Побудований в 1985 році виробничою продуктивністю 50 000 м³/добу. Вода з поверхневого водозабору до блоку Черніївських водоочисних споруд (ЧКВС) може подаватися двома шляхами:

- через насосну станцію I-го підйому двома напірними водопроводами дм. 600мм та дм. 500 мм на блок очисних споруд (БОС);
- по самопливному з/б водогоні дм. 1 000 мм на територію ЧКВС, де знаходяться шість резервно-підпитувальних відстійників. З відстійників НС "Кругла" по напірному водопроводі дм. 800 мм вода подається в блок очисних споруд.

Водозабір на р. Бистриця Солотвинська розміщений біля с. Скобичівка Богородчанської МТГ, побудований в 1985р. продуктивністю 40 000м³/добу. Вода з поверхневого водозабору подається у два робочі відстійники, які сполучені між собою трубопроводом дм.1000мм, далі з відстійників по водогону із з/б труб дм.1000 мм довжиною 14.6 км подається в блок очисних споруд Черніївського комплексу водоочисних споруд.

У блоці очисних споруд виробнича продуктивність 90 000 м³/добу, який знаходиться в с.Черніїв Івано-Франківської МТГ подана річкова вода проходить знезараження гіпохлоридом натрію, очищення з допомогою реагентів та на швидких фільтрах (12шт.). Динаміка обсягів реалізації з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у м.Івано-Франківську показана на діаграмі 1.

Діаграма 1. Динаміка обсягу реалізації з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у м. Івано-Франківську, млн м³

За 2024 рік КП "Івано-Франківськводокотехпром" було реалізовано споживачам води 10 252,491 тис.м³ (менше плану на 436,118 тис.м³), в т.ч. населенню - 7 826,546 тис.м³, що становить 76% від загального обсягу, відведено стічних вод 11 596,547 тис.м³ (більше плану на 818,096 тис.м³), в т.ч. населенню - 7 996,378 тис.м³, або 69%. Загальні показники використання води територіальної громади у 2024 році наведено у таблиці 4.

Таблиця 4. Загальні показники використання води Івано-Франківської міської територіальної громади у 2024 році

	млн м ³
Забрано води з природних водних об'єктів	18,6
Втрати води при транспортуванні	5,6
Використано свіжої води у тому числі на потреби	13,0
виробничі	5,1
питні і санітарно-гігієнічні	7,9
Скинуто у поверхневі водні об'єкти забруднених зворотних вод без очищення	28,3
недостатньо очищених	-
нормативно очищених	28,1
нормативно чистих без очистки	0,2
Оборотне, повторне та послідовне використання води	0,0
Потужність очисних споруд	32,9

¹ Інформація наведена за даними Державного агентства водних ресурсів України.

Основною причиною втрат води на підприємстві є зношеність мереж водопостачання. Так, станом на 31.12.2024 року загальна протяжність мереж водопроводу - 648,171 км, з них ветхих і аварійних мереж – 238,270 км.

Фактична зношеність аварійних трубопроводів призводить до того, що велика кількість води в системі втрачаються внаслідок прихованих витоків води з водопровідних мереж, пов'язаних з протіканнями через стики чавунних труб і свищів у металевих та бетонних трубопроводах, які не виходять на поверхню землі, так як на переважній більшості території м. Івано-Франківська та прилеглих сіл ґрунти піщано-гравійні.

Таким чином, втрати води спричинені через пошкодження мереж, зумовленими такими факторами, як вік та зношеність мереж, як наслідок великою кількістю прихованих витоків та значним обсягом води при спорощенні мереж для виконання ремонтів.

Актуальною є проблема поліпшення технічного і санітарного стану міських озер (як розташованих на території міського парку культури та відпочинку, так і "німецького"). Для її вирішення необхідно провести очистку озер, відновлення їх водопостачання, що вимагає значних коштів.

Водовідведення. Забруднені стічні води, які утворюються на території м.Івано-Франківська, очищуються на Івано-Франківській станції аерації (очисні споруди), розташованій у с. Ямниця на лівому березі р. Бистриця. Для подачі стічних вод на очисні споруди збудована мережа каналізаційних колекторів та каналізаційних насосних станцій. Більшість каналізаційних колекторів збудовані у 1920-1939 роках, перебувають в аварійному стані і потребують заміни. Крім того, на території Івано-Франківської міської ради є неканалізовані вулиці і населені пункти. У зв'язку з цим важливим завданням є реконструкція існуючих та будівництво нових каналізаційних мереж. Очисні споруди розташовані на північний схід від міста у с. Ямниця. Потужність очисних споруд – 145 тис. м³/добу (53,1 млн м³/рік). Дозволене скидання у ріку Бистриця – 114,5 тис. м³/добу (41,8 млн м³/рік). Обсяги централізованого водопостачання та централізованого водовідведення КП "Івано-Франківськводокотехпром" наведені у таблиці 5.

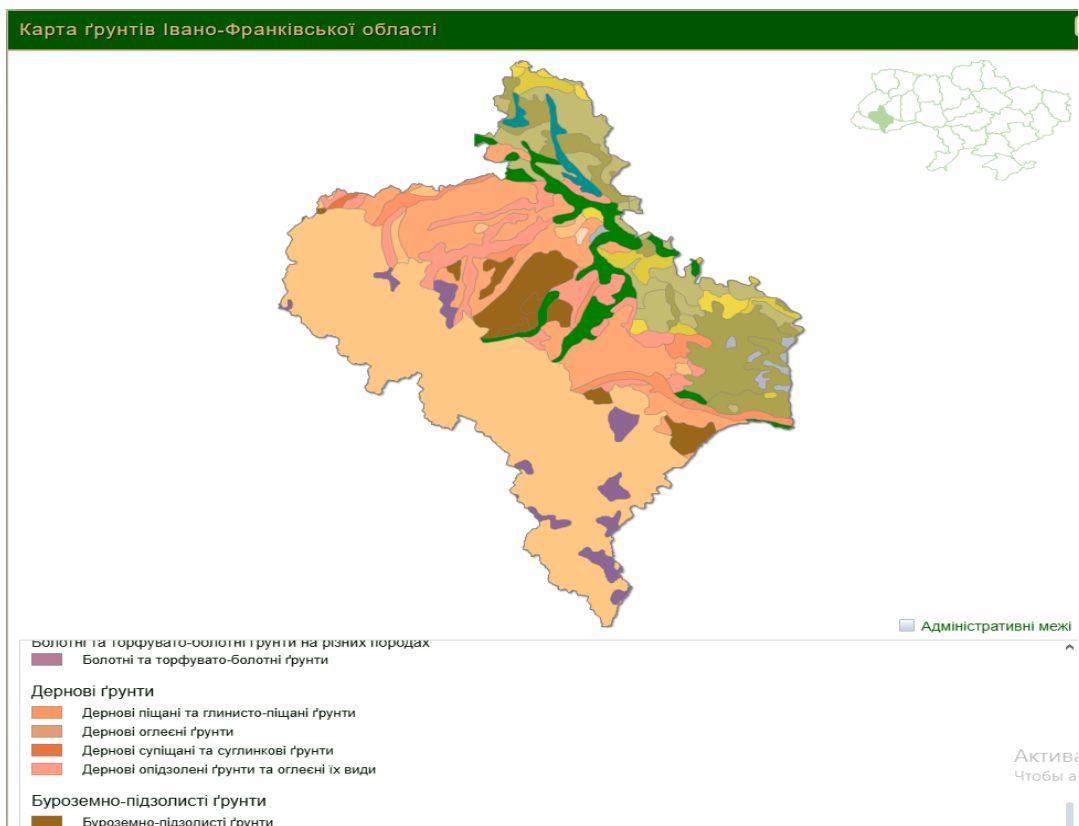
Таблиця 5. Обсяги централізованого водопостачання та централізованого водовідведення КП "Івано-Франківськводокотехпром", тис. м³

Найменування	Одиниці виміру	2022 рік	2023 рік	2024 рік	План 2025 рік
Обсяг I підйому води	тис. м. куб.	18 316,14	17 979,62	18 377,39	17 979,62
Обсяг пропуску стічних вод через очисні споруди	тис. м. куб.	26 127,86	27 517,37	28 118,08	27 517,37
Подано води в мережу	тис. м. куб.	16 369,93	16 112,82	16 510,77	16 248,83
Обсяг реалізації централізованого водопостачання	тис. м. куб.	9 436,81	9 879,61	10 252,49	10 479,63
Обсяг реалізації централізованого водовідведення	тис. м. куб.	10 518,08	10 869,23	11 596,55	11 346,02
Втрати та витрати питної води	%	48,5%	45%	44,2%	41,7%

Земельні ресурси

Ґрунти

Івано-Франківська міська територіальна громада володіє унікальним ландшафтом, який характеризується наявністю гористої місцевості неподалік від Івано-Франківська, а також двома річками, що огинають місто й визначають вектори його географічного розвитку та розбудови. Серед земельних ресурсів варто назвати наявність 4 типів ґрунтів на території громади, найпоширенішим із яких є глинисто-піщаний (Карта ґрунтів Івано-Франківської області за посиланням: <https://geomap.land.kiev.ua/obl-8.html>).

Ґрунт – важлива і незамінна складова екосистеми, яка володіє унікальною властивістю – родючістю. Ґрунт, як ресурс забезпечує виробництво сільськогосподарської продукції.

Площа земель, яка знаходиться в обробітку, становить 8504 га, в тому числі сільськогосподарських підприємств – 2248 га, фермерських господарств – 423 га, особистих селянських господарств – 5833 га.

По всіх категоріях господарств під урожай 2025 року здійснено посіви на площі 7597 гектарів з них під зерновими та зернобобовими зайнято - 1122 га, під технічними культурами – 1060 га, картоплею та овочами – 900 га та під кормовими культурами – 4515 га.

Для збереження та покращення стану ґрунтових ресурсів важливо посилити відповідальність землекористувачів за експлуатацію земельних ділянок.

Зелені насадження і природоохоронні території

Івано-Франківськ має унікальне розташування між двома річками – Бистрицею Солотвинською та Бистрицею Надвірнянською, які на півночі міста зливаються в річку Бистрицю. Території вздовж цих річок входять до Смарагдової мережі – європейської екологічної мережі територій особливого природоохоронного значення, що підкреслює їх цінність на міжнародному рівні. Таке розташування створює особливі можливості для розвитку зеленої інфраструктури, оскільки річкові долини є природними екологічними коридорами, що забезпечують зв'язок між природними територіями, підтримують біорізноманіття та створюють потенціал для розвитку рекреаційних зон. Водночас ці території потребують особливої уваги, оскільки більшість з них не мають визначених кадастрових меж та належного правового захисту.

Особливу цінність для міста становлять природні території: Вовчинецькі пагорби, урочище Дем'янів лаз (наразі планується під будівництво чоловічого монастиря), територія майбутнього ботанічного саду (у державній власності) та ліс на північному заході міста. Ці території відіграють важливу роль у підтримці екологічного балансу міста та потребують особливої уваги щодо їх збереження. Важливими елементами зеленої інфраструктури є також вуличне озеленення, прибудинкові території, зелені зони закладів освіти та інших установ, які формують “зелений каркас” міста на локальному рівні.

Цікавою особливістю Івано-Франківська є поширеність кишенькових парків – невеликих зелених просторів, інтегрованих у щільну міську забудову. Ці компактні зелені зони, часто площею менше 0,5 га, створюють затишні місця відпочинку в пішій доступності для мешканців, покращують мікроклімат та естетичний вигляд вулиць, а також слугують проміжними “зеленими сходінками”, які підтримують екологічні зв'язки між більшими природними територіями в умовах урбанізованого середовища.

Догляд за зеленими насадженнями у сверах, парках здійснюють КП “Центр розвитку міста та креації”, КП “Благоустрій”, КП “Муніципальна дорожня компанія”, КП “Міська ритуальна служба”.

Івано-Франківськ має велику кількість парків і скверів для відпочинку, серед яких Парк культури та відпочинку ім. Шевченка (в минулому - Парк цісареві Ельжбети); Парк “Військових ветеранів” (в минулому - “Піонерський”, вул. Василянок); Парк Молодіжний (вул. Молодіжна); Меморіальний сквер (в минулому - міський цвинтар, так званий Станіславівський некрополь, вул. Степана Бандери); Привокзальний сквер (пл. Привокзальна). Проте важливо зазначити, що більшість скверів розташовані на землях житлової та громадської забудови, а не на землях рекреаційного призначення. Це створює потенційні ризики їх забудови у майбутньому.

Проводиться інвентаризація зелених насаджень в парках міста, а саме: ім.Т.Шевченка, Молодіжному, Воїнів Афганців в рамках міжнародного грантового проєкту “Міські парки мають значення – новий підхід до

управління зеленими насадженнями в Івано-Франківську та Жешуві" (ParksMatter).

На території Івано-Франківської міської ради розташовано 9 територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 1017,92 га, з них 2 загальнодержавного значення та 7 місцевого значення (табл.6).

Таблиця 6. Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення, розташованих у Івано-Франківській МТГ станом на 01.01.2024 року

№ з/п	Назва об'єкта ПЗФ	Площа, га	Адміністративне розміщення та місцезнаходження об'єкта ПЗФ	Назва підприємства, організації, установиземлекористувача (землевласника), у віданні якого знаходиться об'єкт ПЗФ	Постанова, рішення, згідно з яким створено даний об'єкт ПЗФ, змінено його площу, категорію тощо
Заказники ландшафтні					
1	Козакова долина	953	Івано-Франківський район, Дністровське лісництво кв. 3-16	Філія "ІваноФранківське лісове господарство" ДП "Ліси України"	Постанова РМ УРСР від 16.12.1982 № 617
Дендрологічні парки					
2	Дружба	10,462	Івано-Франківський район, Івано-Франківська міська ТГ Угринівська сільська ТГ	Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника	Постанова РМ УРСР від 22.07.1983 № 311
Пам'ятки природи комплексні					
3	Вовчинецькі гори"	30	Івано-Франківський район, с. Вовчинець Івано-Франківська ТГ	ТОВ "ІФ МІСЬКБУД ДЕВЕЛОПМЕНТ" Філія "ІваноФранківське лісове господарство" ДП "Ліси України", ТОВ "СКАЙ ІФ", Храбатин Ф,В.	Розпорядження облдержадміністрації від 23.06.97 № 443
Ботанічні					
4	Дуб звичайний	0,01	Івано-Франківський район, м. Івано-Франківськ, вул. Гнатюка № 4	Івано-Франківська міська ТГ	Рішення облвиконкому від 16.10.1984 № 247
5	Бук пурпуrolистий	0,02	Івано-Франківський район, м.Івано-Франківськ, вул.Княгинин № 44	ПП Житлотехсервіс	Рішення облвиконкому від 16.10.1984 № 247
6	Гінкго дволопатеve	0,01	Івано-Франківський район, м. Івано-Франківськ, вул. Василянoк № 54	Івано-Франківська міська ТГ	Рішення облвиконкому від 16.10.1984 № 247

7	Дуб віковий	0,01	Івано-Франківський район, м. Івано-Франківськ, вул.Маланюка № 25/1	Власник присадибної ділянки Кобринський Б.В.	Рішення обласної ради від 28.12.99 № 23711/99
8	Дуб звичайний	0,01	Івано-Франківський район, м. Івано-Франківськ, вул. Матейки, біля буд. №64	Івано-Франківська міська ТГ	Рішення обласної ради від 11.01.2010 № 99135/2010
Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва					
9	Парк ім. Т.Г.Шевченка	24,3 979	Івано-Франківський район, м. Івано-Франківськ	КП "Центр розвитку міста та рекреації"	Рішення облвиконкому від 16.10.84 .№ 247 зі змінами згідно рішення обласної ради від 12.03.04 № 35010/2004

Одним із викликів для розвитку зеленої інфраструктури є особливості сучасної міської забудови. За результатами опитувань, мешканці висловлюють занепокоєння щодо таких аспектів як: забезпечення достатнього озеленення в нових мікрорайонах, баланс між щільністю забудови та зеленими просторами, а також збереження наявних зелених територій в процесі розвитку міста. Ці питання вказують на доцільність удосконалення підходів до планування міського простору та реалізації існуючих містобудівних норм з акцентом на важливості зеленої інфраструктури.

Потенціал локальних елементів зеленої інфраструктури заслуговує на особливу увагу. На прибудинкових територіях спостерігається тенденція до функціонального переосмислення простору, коли озеленені ділянки іноді поступаються місцем іншим об'єктам міської інфраструктури, зокрема паркувальним майданчикам. Вуличне озеленення має резерви для розвитку, особливо в аспекті створення цілісної системи та відновлення насаджень після необхідного видалення окремих дерев. Посилення уваги до цих елементів зеленої інфраструктури сприятиме покращенню мікроклімату вулиць та підвищенню комфортності міського середовища для мешканців.

Зелена інфраструктура старостинських округів суттєво відрізняється від міської. На цих територіях практично відсутні облаштовані парки, а наявні сквери переважно не мають визначених кадастрових меж. Характерною особливістю цих територій є переважання приватної забудови та сільськогосподарських ділянок, які частково забезпечують окремі екосистемні послуги, проте не вирішують питання публічних просторів для відпочинку та рекреації. Старостинські округи також включають лісові масиви, які здебільшого перебувають у державній власності та використовуються для ведення лісового господарства. Значна частина лісів не має визначених кадастрових меж. Водні об'єкти на цих територіях

представлені малими річками та ставками, які потребують належного впорядкування прибережних територій.

За даними Державного земельного кадастру станом на 10.08.2025 року, площа земельних ділянок лісового фонду на території Івано-Франківської МТГ, сформованих за цільовим призначенням земельних ділянок "09.01 – для ведення лісового господарства та пов'язаних з ним послуг", становить 3394,5 га (рис.2).

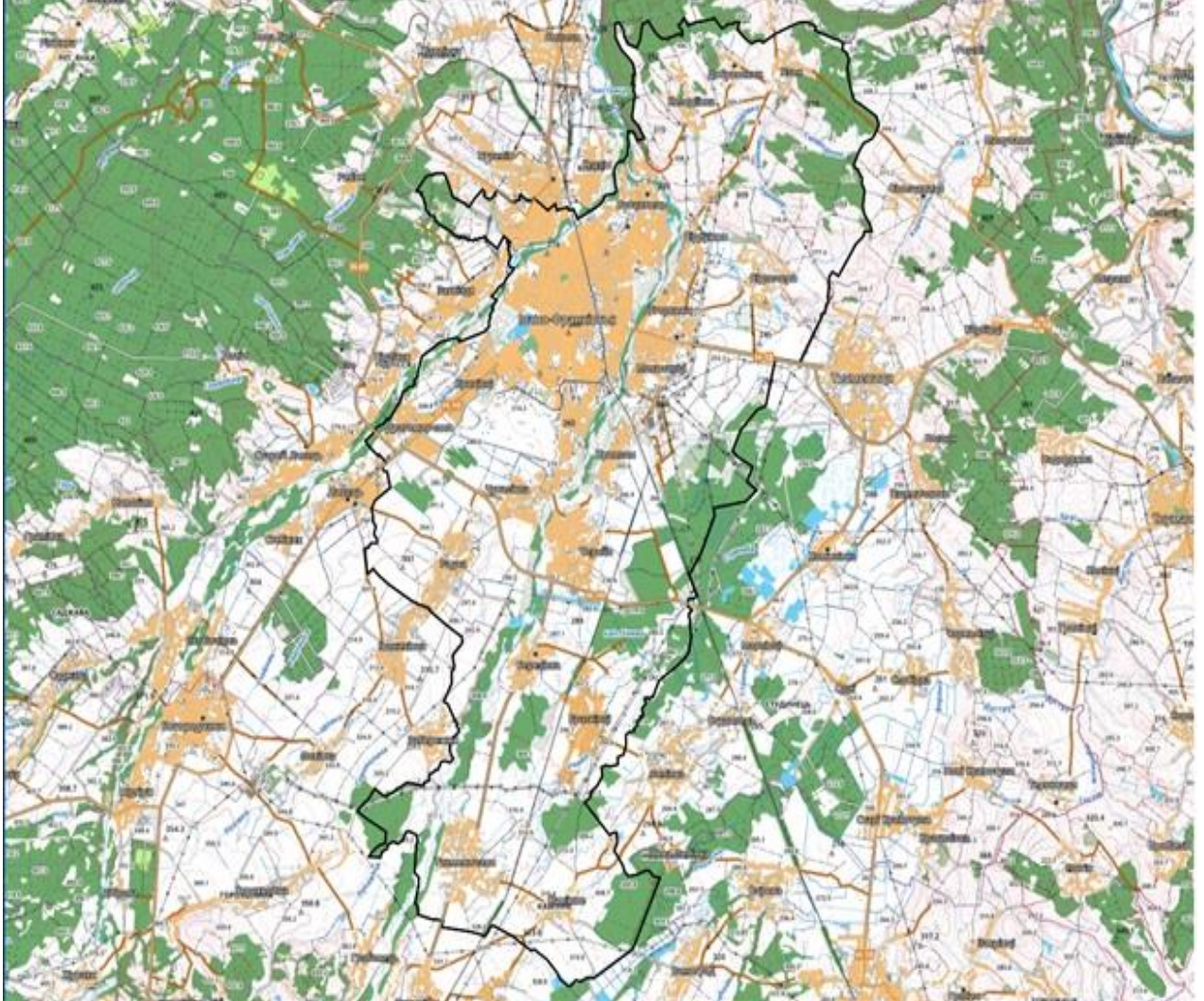
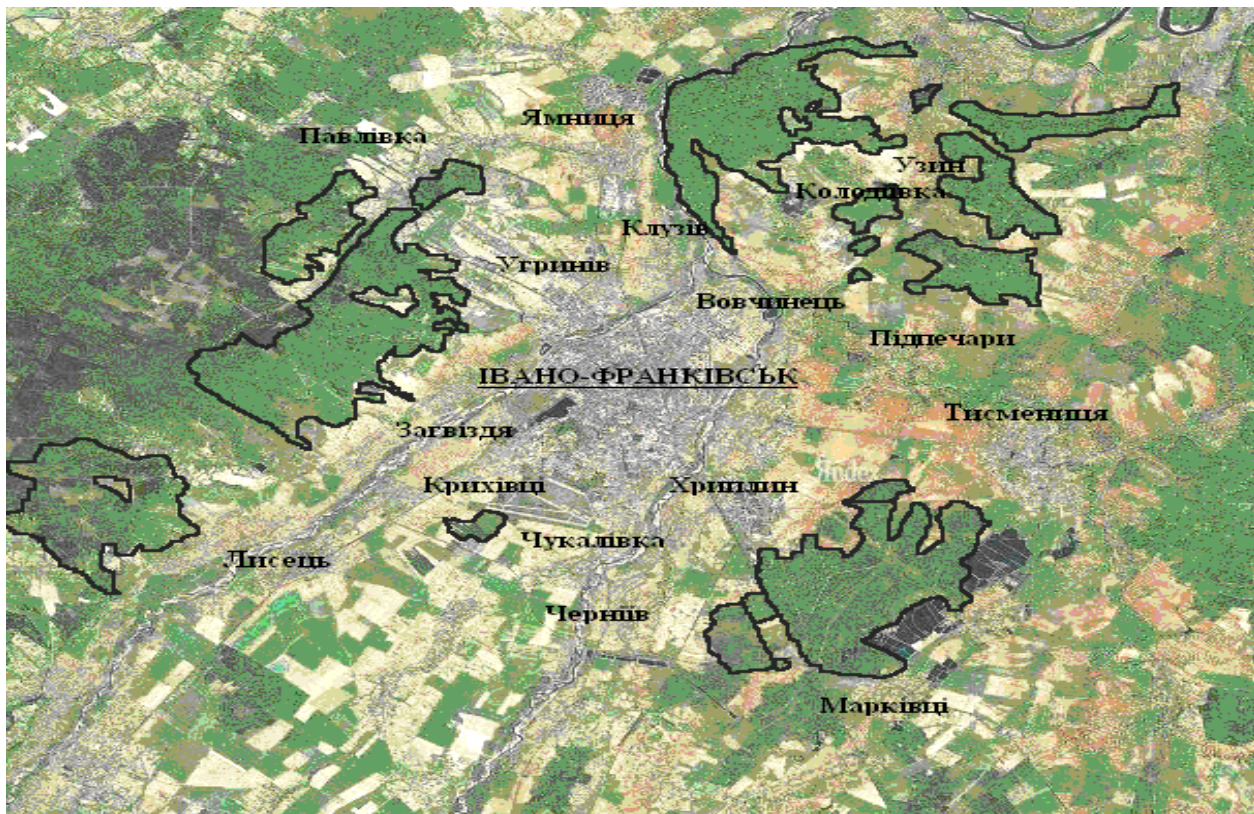

Рис.2 Дані Державного земельного кадастру станом на 10.08.2025 року

Розміщення лісопаркової частини лісів зеленої зони Івано-Франківська є доволі фрагментарним (рис. 3). Основні лісовкриті площі розташовані на північно-західній, північно-східній і південно-східній околицях міста. Практично відсутні комплексні деревні насадження у південно-західному і південному напрямках у районі сіл Крихівці, Чукалівка і Черніїв, а також на східній околиці Івано-Франківська у напрямку до м. Тисмениця.

— — межі лісопаркової частини лісів зеленої зони міста

Рис.3. Карта-схема розташування приміських лісопаркових насаджень.

Відсутні лісопаркові насадження і на північній периферії Івано-Франківська. Остання є чи не найбільш екологічно проблемною зоною, що зумовлено як впливом одного з найпотужніших забруднювачів навколишнього природного середовища на Прикарпатті – ВАТ "Івано-Франківськцемент", розташованого у с. Ямниця, так і надходженням поллютантів із більш віддалених джерел, розміщених у цьому напрямку (зокрема від Бурштинської ТЕС).

Управління відходами

є надзвичайно актуальною і складною екологічною проблемою міста Івано-Франківська. Відходи сфер виробництва та споживання в залежності від фізичних, хімічних і біологічних характеристик всієї маси відходів або окремих їх інгредієнтів поділяються на чотири класи небезпеки: I-й клас – надзвичайно небезпечні речовини (відходи); II-й клас – високонебезпечні речовини (відходи); III-й клас – помірно небезпечні речовини (відходи); IV-й клас – безпечні речовини (відходи).

Аналіз статистичних даних Івано-Франківської обласної державної адміністрації показує, що у 2024 році частка утворених відходів у Івано-Франківській МТГ становила 77,8% від загального обсягу утворених відходів в області (дані статистичного бюлетня).

Зберігання промислових відходів III-IV класів небезпеки здійснюють промислові підприємства, зокрема КП "Івано-Франківськводокотехпром" за 2024 рік:

- відходи тверді первинного фільтрування та просіювання, у т.ч. солі важких металів 184,3 т;

- шлам від очищення вод стічних комунальних 11043,37 т.

Наявність на зберіганні відходів на кінець 2024 року становило 3712,0 тис. тонн, що становить майже 14% від сумарного обсягу накопичених відходів по Івано-Франківському району.

Основні показники утворення та оброблення відходів по Івано-Франківській МТГ за 2023-2024 роки за даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області наведено у табл.7.

Таблиця 7. Основні показники утворення та оброблення відходів по Івано-Франківській міській територіальній громаді, (т)

	2023		2024	
	I-IV класів небезпек и	у тому числі I-III класів небезпеки	усі відходи	у тому числі небезпечні відходи
Утворено²	110626,0	1061,6	131947,0	102,0
у тому числі від економічної діяльності	26786,7	1061,6	34661,7	102,0
Зібрано	213725,0	–	251634,0	–
Відновлено	3256,6	4,8	18423,4	3,4
Спалено	862,3	–	1211,7	–
у тому числі з метою				
виробництва енергії або матеріальних продуктів	862,3	–	1211,7	–
Видалено на полігони	113692,9	–	124203,7	–
Наявність на зберіганні на кінець року	655,3	13,1	3712,0	10,0

¹ Дані наведено за місцем реєстрації суб'єктів господарювання.

² З урахуванням відходів, утворених у домогосподарствах.

У динаміці накопичення відходів з 2020 року спостерігалася тенденція до зростання, проте у 2022 році обсяг захоронених відходів різко знизився (на 28%). У 2023 та 2024 роках обсяг захоронених відходів збільшився на 13% та 25%, порівняно з попереднім роком.

На території міста Івано-Франківська збирання твердих побутових відходів (ТПВ) і санітарне очищення міста забезпечують ПрАТ "АТП-0928" та ТОВ "Автоколони 2222".

Роботи із видалення (захоронення) ТПВ здійснює КП "Полігон ТПВ". На полігоні ТПВ щорічно захоронюється орієнтовно 110 тис. тонн ТПВ (табл.9). Полігон ТПВ розташований за межами села Рибне Івано-Франківського району Івано-Франківської області. Найближчий до полігону населений пункт - с. Рибне, розташоване на відстані 3,1 км. Площа земельної ділянки, згідно з договором оренди – 20,8 га. Експлуатація полігону ТПВ здійснюється з 1992 р.

**Таблиця 8 . Обсяг виконаних робіт (наданих послуг) КП "Полігон",
тис. тонн**

№ п/п	Найменування за видами робіт	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.
1	Захоронення ТПВ	124,469	125,5	90,3	102,3	113,0
		14114,4	15415,1	12970,0	15152,2	18686,1
2	Продаж вторинної сировини	411,6	790,6	291,0	172,5	80,0

На полігоні твердих побутових відходів для м. Івано-Франківська наявна система збирання та відведення фільтрату, що перекачується підземним трубопроводом на міські очисні споруди. В північно-східній частині полігону закладено два фільтрато-збірні накопичувачі, фільтрат з яких по трубопроводу перекачується на очисні споруди м.Івано-Франківськ. Довжина фільтратопроводу 14,5 км.

З метою дегазації (видалення метану, що утворюється при розкладанні органіки) та виробництва електроенергії, у 2017 році на полігоні побутових відходів для міста Івано-Франківська, збудовано біогазову станцію для збирання звалищного газу. Для цього пробурено свердловини та встановлено дві когенераційні установки потужністю 330 кВт/год кожна для виробництва електроенергії з газу. Оператор полігону – КП "Полігон ТПВ" Івано-Франківської міської ради, оператор когенераційної установки – ТОВ "КЛІАР ЕНЕРДЖІ". Станом на жовтень 2025 року на полігоні ТПВ пробурено 72 свердловин.

На території полігону з 2018 року експлуатується сміттесортувальна лінія, призначена для комбінованого (ручного та механізованого) сортування змішаних твердих побутових відходів.

Комунальне підприємство "Полігон ТПВ" здійснює сортування побутових відходів, що надходять на полігон твердих побутових відходів для м. Івано-Франківська.

У Івано-Франківській МТГ збирання, заготівлю відходів як вторинної сировини здійснюють такі суб'єкти господарювання: ТОВ "ВІЗА-ВТОРМА" (папір, пластик, скло), ПрАТ "АПТ-0928" (папір, пластик, скло), ТзОВ "Прибиральник" (ПЕТ-пляшка).

Полігон ТПВ є єдиним об'єктом, який приймає побутові відходи від населених пунктів Івано-Франківської територіальної громади, населених пунктів Івано-Франківського, Надвірнянського, Коломийського районів.

У Івано-Франківській МТГ збирання, заготівлю відходів як вторинної сировини здійснюють такі суб'єкти господарювання: КП "Полігон ТПВ" (папір, пластик, скло), ТОВ "ВІЗА-ВТОРМА" (папір, пластик, скло), ПрАТ "АПТ-0928" (папір, пластик, скло), ТзОВ "Прибиральник" (ПЕТ-пляшка).

Отже, для Івано-Франківської МТГ характерним є низький рівень перероблення й видалення ТПВ та високий показник їх захоронення на полігонах.

моніторингу виконавчих органів Івано-Франківської міської ради основних показників економічного і соціального розвитку міської територіальної громади.

Чисельність населення Івано-Франківської міської ради станом на 01.10.2025 року становила 296 691 особу, з яких 256 338 осіб - зареєстровано у Івано-Франківській міській територіальній громаді станом на 01.10.2025р. (за даними Управління реєстраційних процедур Івано-Франківської міської ради та 40 353 осіб - кількість внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на обліку ВПО у Івано-Франківській МТГ, станом на 01.10.2025р.

Забруднення атмосферного повітря вважається одним із провідних факторів, що спричинює шкідливий вплив на здоров'я населення. Це обумовлено, в першу чергу тим, що забруднюючі речовини з атмосферного повітря мають найбільш широке розповсюдження та випадають у різні середовища.

На сьогодні можливість ризику для здоров'я від забруднення повітря не викликає сумніву. Хвороби, у виникненні і перебігу яких забруднення повітря може відігравати значну роль, є, головним чином, хвороби дихальної системи, зокрема хронічні захворювання легень, носоглотки, гортані та онкологічні захворювання. Проте, такі хвороби можуть викликатися і іншими шкідливими факторами, або їх сукупністю, наприклад палінням, професійним впливом (пилу, диму тощо).

Забруднення атмосферного повітря промислових міст призводить до отруєння населення токсичними речовинами, погіршення здоров'я і зниження працездатності, погіршує санітарні умови життя населення, завдає економічних збитків у результаті втрати дорогої сировини у вигляді відходів; сприяє зниженню імунобіологічної резистентності організму, погіршенню показників фізичного розвитку дітей, підвищенню загальної та первинної захворюваності населення.

Несприятливі екологічні умови у промислових містах продовжують залишатися одним з факторів ризику розвитку патологічних станів. Шкідливий вплив техногенних забруднень атмосферного повітря зумовлює порушення функціонування багатьох органів та систем організму. Високі рівні пилу, газів та аерозолів у повітрі детермінують пріоритетне місце патології органів дихання. Загроза здоров'ю населення посилюється одночасним забрудненням довкілля речовинами з синергізмом шкідливої дії.

За даними Державної установи "Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМН України" - результати моніторингу якості атмосферного повітря в умовах великих промислових міст показали, що населення протягом тривалого періоду піддається високому ризику розвитку онкологічних захворювань. У промислових містах спостерігаються високі показники захворюваності, зокрема онкологічної.

Аналізуючи динаміку захворюваності населення на хронічні захворювання хвороби органів дихання, неопластичну та іншу патологію в місті Івано-Франківську та області, видно тенденцію до їх зростання.

Показник захворюваності дітей від 0 до 14 років збільшився з 1257,2 до 1523,9, дітей до 1-го року життя збільшився від 1966,5 до 1978,3 на 1 тис. дитячого населення (табл.9).

Таблиця 9. Порівняльні показники захворюваності дитячого населення по місту Івано- Франківську за 2023-2024 рр.

	2023		2024	
	абс. ч.	на 1 тис. населення	абс. ч.	на 1 тис. населення
Загальна захворюваність (діти 0-14 років)	50561	1257,2	52620	1523,9
Загальна захворюваність (підлітки 15-17 років)	13422	1636,4	12462	1603,9

Відмічається ріст первинної захворюваності по наступних нозологіях: новоутворення, хвороби органів дихання, травлення, вроджені аномалії, окремі стани перинатального періоду (табл.10).

Таблиця 10. Порівняльні показники загальної захворюваності дорослого населення по місту Івано- Франківську за 2023-2024 рр.

Найменування класів хвороб	Загальна захворюваність			
	2023		2024	
	Абс. ч.	Показник на 100 тис. дор. нас.	Абс. ч.	Показник на 100 тис. дор. нас.
Інфекційні та паразитарні хвороби	2027	1342,3	2412	1622,6
Новоутворення	5305	3512,9	5805	3905,3
Хвороби крові та кровотворних органів	962	637,0	1031	693,6
Хвороби нервової системи та органів чуття	8373	5544,6	8704	5855,5
Хвороби органів дихання	36033	23860,9	36090	23871,0
Захворюваність на бронхіальну астму	1228	615,8	1330	696,5
ХОЗЛ	431	285,4	517	347,8
Хвороби кістково-м'язової системи	22277	14751,7	23280	15661,4
Вроджені аномалії	229	151,6	246	165,5

Збільшилися показники загальної захворюваності по новоутвореннях, хвороби крові та кровотворних органів, хвороби нервової системи та органів чуття, вроджені аномалії. Залишаються високими показники захворювань органів дихання.

У структурі загальної захворюваності перше місце займають хвороби системи кровообігу – 26,1 %, друге – хвороби органів дихання – 17,3 %.

Впродовж 2024 року відзначається зростання загальної захворюваності на хронічні обструктивні захворювання легень (ХОЗЛ) з 431 у 2023 році до 517, в показнику ріст із 285,4 до 347,8 на 100 тисяч населення, приріст становить 19,9%. Загальна захворюваність на бронхіальну астму зросла з 1228 до 1330, показник на 100 тисяч населення зріс з 615,8 до 696,5, збільшення на 8,3%.

Ріст первинної захворюваності спостерігається по інфекційних та паразитарних хворобах, новоутвореннях, хворобах крові та кровотворних органах, хворобах ендокринної системи та порушення обміну речовин (табл.11).

Таблиця 11. Порівняльні показники первинної захворюваності дорослого населення по місту Івано- Франківську за 2023-2024 рр.

Найменування класів хвороб	Первинна захворюваність			
	2023		2024	
	Абс. ч.	Показник на 100 тис. дор. нас.	Абс. ч.	Показник на 100 тис. дор. нас.
Інфекційні та паразитарні хвороби	1002	663,5	1120	753,5
Новоутворення	815	539,7	909	611,5
Хвороби крові та кровотворних органів	97	64,2	282	189,7
Хвороби ендокринної системи та порушення обміну речовин	1983	1313,1	2133	1435,0
Захворюваність на бронхіальну астму	125	62,7	138	72,3
ХОЗЛ	28	18,5	65	43,7

Первинна захворюваність на бронхіальну астму зросла з 125 випадків у 2023 році до 138 у 2024 році, що на 10,4 % більше, показник на 100 тисяч населення збільшився з 62,7 до 72,3.

Первинна захворюваність на ХОЗЛ також продемонструвала суттєве зростання - з 28 випадків у 2023 році до 65 у 2024 році, тобто в 2,3 рази. Показник на 100 тисяч населення підвищився з 18,5 до 43,7.

Показники первинної онкологічної захворюваності по закладах охорони здоров'я громади - у 2024 році виявлено 718 онкохворих проти 510 у 2023 році, в показнику на 100 тис. дорослого населення 483,0 проти 337,7 відповідно, ріст виявлених випадків у 2024 році на 40,8 %.

Збільшення виявленості онкологічних захворювань свідчить, як про його збільшення, так і про покращення діагностики.

У структурі виявленості онкологічної патології перше місце посідає рак шкіри – 17,8 %, друге місце – рак молочної залози – 11,4 %, на третьому місці рак простати – 9,3 %, четвертому – рак ободової кишки – 8,6 % та на п'ятому місці – рак щитовидної залози – 6,7 %.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо Програма не буде затверджена:

зниження якості екологічних показників стану довкілля в цілому та погіршення санітарно-гігієнічних умов проживання населення, зростання негативного впливу підприємств і транспорту на атмосферне повітря і здоров'я населення; погіршення якості поверхневих вод у зв'язку з відсутністю достатньо розвиненої системи збору дощових вод, неповним охопленням населених пунктів громади каналізаційними мережами, недостатньою відповідністю показників стічних вод нормативним, а також відсутністю встановлених у визначеному порядку прибережних захисних смуг водних об'єктів; відсутність реалізації низки заходів щодо охорони та

раціонального використання земельних ресурсів (зокрема, будівництва берегоукріплювальних протизсувних споруд, проведення заходів з захисту від підтоплення і затоплення території, рекультивації порушених ділянок) може негативно впливати на усі процеси розвитку населених пунктів та створювати певні ризики для здоров'я населення; накопичення обсягів відходів в навколишньому середовищі без належного їх утримання у місцях видалення відходів, відсутність дієвої системи вилучення вторинних ресурсів та сучасного підприємства з переробки побутових відходів, утворення стихійних звалищ створює ризики негативного впливу на здоров'я населення.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу

Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу у зв'язку з реалізацією Програми детально представлена у розділі 2. Актуальні екологічні проблеми громади розглянуті у розділі 4.

Програма відіграє значну роль у створенні умов для покращення стану навколишнього природного середовища. У другому розділі документу описано стан навколишнього природного середовища Івано-Франківської міської територіальної громади, визначено основні екологічні проблеми, на розв'язання яких спрямована Програма, умови проживання людей та їхнє здоров'я на територіях, які можуть зазнати змін через реалізацію цілей і завдань Програми.

А також у додатку до Програми передбачено заходи та очікувані результати, які спрямовані на досягнення стратегічної цілі 2. "Сформувати поліцентричну, доступну та екологічно збалансовану модель просторового розвитку Івано-Франківської громади", яка визначена в Стратегія розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади до 2040 року.

В Івано-Франківській міській територіальній громаді серйозними антропогенними факторами, що чинять негативний тиск на довкілля є викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення, накопичення відходів, скиди забруднених стічних вод в поверхневі водні об'єкти, порушення земель.

Якщо Програма не буде розроблена чи затверджена (так званий «нульовий сценарій»), це призведе до ускладнень із підтримкою належного екологічного і санітарного стану. Як результат, екологічна ситуація може погіршитися. Розробка, затвердження та впровадження Програми матиме позитивний вплив на довкілля. Це сприятиме зменшенню надходжень шкідливих речовин у повітря, водойми та ґрунти, послаблюючи дію постійних антропогенних факторів.

Оцінка екологічних тенденцій базується на порівнянні ключових показників за попередні роки, а стратегічна екологічна оцінка (СЕО) аналізує ймовірний вплив реалізації Програми на стан довкілля, умови життя та здоров'я населення. Території, які можуть зазнати змін через реалізацію Програми, включають зони проведення робіт з будівництва чи реконструкції об'єктів інфраструктури.

Виконання Програми сприятиме поліпшенню екологічного стану, умов проживання та здоров'я людей. Проте на територіях поблизу будівництва/реконструкції об'єктів управління відходами, очисних споруд, каналізаційних мереж, берегоукріплювальних споруд можливі локальні впливи на довкілля, які будуть ретельно оцінені під час розробки окремих проєктів із передбаченням заходів для запобігання, зменшення чи компенсації негативних наслідків.

Крім того, Програма включає заходи з підвищення екологічної свідомості населення та суб'єктів господарювання, що позитивно вплине на стан довкілля та якість життя.

Реалізація Програми не призведе до незворотної шкоди довкіллю чи здоров'ю людей. Очікується, що якість навколишнього середовища залишиться на поточному рівні з тенденцією до покращення, а рівень життя населення зросте завдяки зменшенню впливу наявних забруднювачів, таких як викиди в повітря, водойми та ґрунти.

Позитивний екологічний ефект на довкілля матимуть заходи, передбачені Підпрограмою 1. Охорона і раціональне використання водних ресурсів, які спрямовані на відновлення продуктивності та екологічної цінності порушених земель, поліпшення стану навколишнього природного середовища, зменшення забруднення ґрунтів і вод тощо.

Водночас на окремих ділянках, пов'язаних із наявними чи майбутніми інфраструктурними об'єктами, можливі більш помітні локальні зміни. Нові об'єкти підвищать антропогенне навантаження на певних територіях, але ці зміни залишаться в межах допустимих норм. Отже, впровадження Програми призведе до змін на конкретних територіях, тому особливу увагу варто приділити оцінці впливу та ризиків для довкілля й здоров'я населення саме в цих зонах. Саме тому реалізація таких проєктів потребуватиме проходження процедури оцінки впливу на довкілля (ОВД) на місцевих рівнях, де буде детально розглянуто діяльність, яку передбачено реалізувати з можливими впливами на навколишнє природне середовище та здоров'я населення.

Ключовим антропогенним чинником екологічних змін у Івано-Франківській міській територіальній громаді залишається транспорт та дорожнє господарство. Разом з тим, заходи Програми, а саме Підпрограма 2. Охорона атмосферного повітря, орієнтовані на мінімізацію даного фактору впливу на довкілля через:

- впровадження заходів з моніторингу стану атмосферного повітря, оснащення приладами контролю стаціонарних джерел викидів шкідливих речовин в атмосферу;

- розвиток велосипедної інфраструктури, розвиток екологічного транспорту, влаштування велодоріжок;

- закупівлю електротранспорту (тролейбуси, електробуси, електроавтомобілі), будівництво двосторонньої тролейбусної лінії "Європейська площа-АСЗ" з будівництвом тягової підстанції, будівництво тролейбусної контактної мережі по вулиці Надрічній від перехрестя з вул. Вовчинецька, будівництво двосторонньої тролейбусної лінії "вул. Є.Коновальця - Аеропорт" з будівництвом тягової підстанції.

Враховуючи наведене, можна констатувати, що згадані заходи Програми матимуть вагомий позитивний екологічний ефект на довкілля:

- розвиток велосипедного інфраструктури, як альтернатива зростаючій автомобілізації Івано-Франківської міської територіальної громади;

- розвиток електроавтотранспорту через оновлення рухомого складу КП "Електроавтотранс" і розвиток тролейбусної мережі у місті Івано-Франківську - міський електротранспорт у порівнянні з індивідуальними транспортними засобами має більшу перевізну здатність, що особливо важливо в умовах вичерпаності пропускнуої можливості основних транспортних магістралей Івано-Франківська. Враховуючи, що електротранспорт забезпечує економію простору у 8-15 разів у порівнянні з легковими автомобілями, перевезення пасажирів електротранспортом потребує в 3-5 разів менше енергії, ніж індивідуальним на ті ж відстані, а також з огляду на менші витрати на захист навколишнього середовища, спрямовування транспортної політики громади на пріоритет розвитку електротранспорту матиме вагомий позитивний екологічний ефект.

Заходи Підпрограми 3. Охорона і раціональне використання земель та та Підпрограми 4. Раціональне використання і зберігання відходів виробництва та побутових відходів мають істотний вплив на стан навколишнього природного середовища, оскільки є одними із основних щодо оптимізації процесів управління відходами, зменшення об'єму накопичення відходів, недопущення забруднення ґрунтових вод та ґрунтів. Негативного впливу можуть зазнати також природні екосистеми через спалювання рослинних решток і утворення стихійних сміттєзвалищ.

Водночас позитивний вплив на довкілля буде мати упорядкування процесу тимчасового зберігання твердих побутових відходів та запобігання засміченню прибудинкових територій. Необхідно врахувати заходи, які були б спрямовані на екологічну модернізацію, дотримання природоохоронного законодавства, впровадження "зелених" технологій та ефективного управління природними ресурсами.

Вагомим чинником антропогенної трансформації урбоекосистеми Івано-Франківська і прилеглих територій є також масова забудова, яка часто призводить до деградації природних біотичних комплексів, порушення і фрагментації ландшафтів, зміни фізичних характеристик атмосфери (радіаційного фону, електромагнітного поля тощо), зміни мікрокліматичних умов, порушення атмосферної циркуляції, виникнення приземних інверсій і, як наслідок, концентрації поллютантів у нижніх шарах атмосфери.

Спробою зменшення даного фактору впливу у Програмі є заходи Підпрограми 5. Охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів та Підпрограми 6: Збереження природо-заповідного фонду, а саме: заходи з озеленення Івано-Франківської МТГ, проведення заходів по догляду за зеленими насадженнями на території Івано-Франківської МТГ, влаштування відпочинкових, рекреаційних зон, скверів, парків, придбання посадкового матеріалу для озеленення території Івано-Франківської МТГ, створення центру для розведення рідкісних та зникаючих рослин (будівництво розсадника з опаленням). Комплексні санітарно ефективні

зелені насадження при їх екологічно обгрунтованому розташуванні і видовому складі є вагомим екологостабілізуючим чинником, здатним нівелювати негативний вплив низки антропогенних чинників впливу на довкілля.

Підвищення екологічної обізнаності учнівської молоді та громадян, формуванню у них екологічної відповідальності та виховання дбайливого ставлення до природи, може бути досягнуто шляхом реалізації заходів Підпрограми 7. Наука, інформація і освіта, підготовка кадрів, оцінка впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка, організація праці, забезпечення участі у діяльності міжнародних організацій.

Опис компонентів довкілля, які можливо зазнають впливу

Атмосферне повітря. Реалізація Програми матиме двоякий вплив на якість атмосферного повітря. З одного боку, роботи з будівництва, реконструкції чи рекультивації сприятимуть появі додаткових джерел викидів та призводитимуть до незначного збільшення забруднення на територіях проведення, але ці викиди матимуть тимчасовий та локальний характер і залишаться в межах нормативно допустимих величин.

Зокрема, Програма передбачає будівництво і ремонт каналізаційних колекторів, дамб. На етапі будівельних робіт вплив на якість повітря переважно є негативним, але короткостроковим. В основному зниження якості повітря під час ремонту існуючих об'єктів зумовлено: викидами пилу внаслідок дій із сипучими матеріалами (земляні роботи, навантаження, тощо); викидами пилу з поверхонь, на яких рухається обладнання, необхідне для будівництва; викидами продуктів спалювання викопного палива з двигунів машин, транспортних засобів, що використовуються для перевезення працівників, транспортування матеріалів та інших двигунів, що працюють на викопному паливі (наприклад, дизельні генератори). Зазначені впливи не можуть спричинити довгострокове погіршення якості повітря прилеглої території, а довгостроковий ефект від впровадження заходів сприятиме зниженню забруднення атмосферного повітря автотранспортом.

Загалом окремі заходи Програми сприятимуть зменшенню забруднення та покращенню якості повітря. Програма не передбачає ведення робіт зі значними обсягами викидів і скидів у довкілля, вилучення земельних ресурсів чи понаднормове водокористування. Тому її реалізація не призведе до значних негативних наслідків для атмосферного повітря. Разом з тим, деякі завдання та заходи Програми ймовірно можуть мати незначний негативний вплив.

Разом з тим, реалізація багатьох заходів Програми передбачувано матиме позитивний екологічний ефект, як уже зазначалося вище. Зокрема, поліпшенню якості атмосферного повітря і скороченню обсягів викидів забруднюючих речовин сприятимуть:

- розвиток велосипедного руху й електротранспорту;
- реалізація заходів комплексного озеленення на території Івано-Франківської МТГ.

Кліматичні зміни. Загальний вплив заходів Програми на кліматичні зміни має бути позитивним завдяки скороченню викидів парникових газів шляхом впровадження заходів у сфері охорони атмосферного повітря; управління відходами; збільшення площі комплексних зелених насаджень. Хоча деякі заходи можуть спричинити додаткові викиди парникових газів, їхній обсяг буде незначним у порівнянні з загальним зменшенням, що забезпечить позитивний баланс для клімату.

Водні ресурси. Вплив на водні ресурси багатьох заходів Програми є нейтральним, а негативний вплив деяких заходів – помірним і прийнятним. Зокрема, на якість водних ресурсів ймовірно може негативно вплинути будівництво і ремонт дамб та каналізаційних колекторів. Програма не передбачає збільшення скидів забруднених вод у поверхневі водойми.

Разом з тим, Програма передбачає реалізацію ряду заходів, спрямованих на надання якісних послуг з централізованого водопостачання і водовідведення для населення і юридичних осіб Івано-Франківської міської територіальної громади, будівництво нових, реконструкцію і ремонт існуючих водопровідних і каналізаційних мереж, заміну застарілого технологічного обладнання, а також на рекультивацію полігону ТПВ, тощо.

Земельні ресурси. Реалізація Програми не призведе до погіршення стану земель, а навпаки заходи з будівництва та реконструкції берегоукріплювальних споруд сприятимуть його покращенню. Рекультивація полігону сприятиме відновленню порушених земель і покращенню санітарно-гігієнічних умов на цих територіях.

Відходи. Програма сприятиме зниженню екологічного навантаження, пов'язаного з утворенням та управлінням відходами. Придбання спецтехніки для перевезення відходів, контейнерів для збору побутових відходів, в тому числі роздільного збирання відходів, дозволить системно зменшити негативний вплив відходів на довкілля.

Біорізноманіття. Програма не передбачає заходів, які могли б негативно вплинути на природно-заповідний фонд чи біорізноманіття, а навпаки сприятиме розширенню їх меж. Програма передбачає розроблення проєктів створення територій і об'єктів природо-заповідного фонду та організація їх територій, які сприятимуть збереженню біорізноманіття.

Разом з тим, доречним є доповнення екологічної складової Програми завданнями, необхідними для збереження й оцінки реального стану біорізноманіття. Найбільш нагальними є виявлення, інвентаризація, картування і розроблення комплексу заходів поводження з інвазивними і карантинними видами (зокрема, борщівником Сосновського і амброзією полинолистою); налагодження системи біологічного моніторингу.

При плануванні або здійсненні діяльності в межах території Смарагдової мережі *Buistrysia of Nadvirna river valley* або за її межами, але яка може мати вплив на таку територію, потрібно врахувати необхідність забезпечення у довгостроковій перспективі природних оселищ та видів природної фауни і флори, які підлягають особливій охороні в Європі.

Здоров'я та безпека. Реалізація Програми ймовірно має призвести до покращення життя та стану здоров'я населення. Впровадження деяких

заходів матиме прямий і тривалий позитивний вплив внаслідок впровадження заходів з створення нових об'єктів рекреаційної інфраструктури та підтримка розвитку рекреаційної діяльності, забезпечення населення якісною питною водою.

Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих негативних впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) негативний вплив на довкілля, є незначною.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

Визначено ряд ключових екологічних проблем Івано-Франківської МТГ (табл. 12)

Таблиця 12. Ключові екологічні проблеми Івано-Франківської МТГ

№з/п	Проблеми
1.	Забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту
2.	Низький рівень використання альтернативних джерел енергії
3.	Низький рівень видалення відходів I-IV класів небезпеки
4.	Низька свідомість населення щодо біовідходів, зокрема спалювання трави, листя, сухою у домогосподарствах
5.	Відсутність підприємств з переробки ТПВ
6.	Неконтрольоване поширення інвазійних видів рослин, зокрема борщівника Сосновського та амброзії полинолистої
7.	Фізична зношеність і аварійність водопровідних мереж
8.	Низький рівень впровадження енергоефективних технологій
9.	Висока енергоємність та ресурсоємність виробництва
10.	Низький рівень екологічної культури у представників бізнесу та населення
11.	Задовільний стан каналізаційних мереж і насосних станцій
12.	Відсутність системного екологічного моніторингу та інформування населення про основні показники стану довкілля
13.	Слабкі важелі впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження в МТГ

Екологічні проблеми Івано-Франківської громади доцільно розглянути в розрізі компонентів довкілля: атмосферне повітря, вода, ґрунт, біорізноманіття.

Забруднення атмосферного повітря відчувається, насамперед, у місцях житлової забудови, прилеглої до автомагістралей з інтенсивним рухом транспорту. Рівень забруднення повітря там значно вищий ніж на територіях, де такий рух відсутній, а також у зелених зонах відпочинку мешканців та мешканок. Головний генератор забруднення атмосферного повітря на території громади – пересувні джерела забруднення.

Щодо стаціонарних, то найбільший негативний вплив на якість повітря справляє забруднення від автотранспорту – найбільш критичний фактор впливу на здоров'я населення, адже відбувається безпосередньо в зоні

дихання людини. Цей фактор проявляється переважно вздовж автошляхів державного значення Н-09, Н-10, обласного та доріг комунальної власності.

Основна проблема забруднення поверхневих вод у громаді – скид неочищених та недостатньо очищених стічних вод у поверхневі води. Більшість каналізаційних колекторів збудовані у 1920-1939 роках, перебувають в аварійному стані і потребують заміни. Крім того, на території Івано-Франківської міської ради є неканалізовані вулиці і населені пункти. Це створює загрозу для населення громади.

У сільській місцевості нечистоти накопичуються в асенізаційних ямах – з подальшою викачкою. Це екологічна небезпека, адже частина стоків таким чином потрапляє до ґрунтових вод, звідки за допомогою колодязів та малих приватних свердловин беруть воду мешканці та мешканки сіл. Точками ризику можуть бути також покинуті та незатамповані свердловини та колодязі.

Поверхневі шари ґрунтів легко забруднюються. Великі концентрації в ґрунті різних хімічних сполук – токсикантів згубно впливають на життєдіяльність ґрунтових організмів. При цьому втрачається здатність ґрунту до самоочищення від хвороботворних та інших небажаних мікроорганізмів, що здатні викликати важкі наслідки для людини, рослинного та тваринного світу.

Системні спостереження за якістю ґрунтів, їхньої динамікою на території громади відсутні. Ймовірно, що їх проводять значні сільськогосподарські виробники, але ці дані залишаються закритими, що може опосередковано свідчити про наростання негативних тенденцій.

Автомобільні дороги на території громади – також чинник забруднення ґрунтів громади. Важкі метали, які містяться у вихлопних газах автотранспорту, осідають в ґрунтах вздовж трас. Інтенсивність їхнього розподілу залежить від швидкості руху автотранспорту, напрямку вітру, наявності захисних смуг тощо. Території, які знаходяться у безпосередній близькості до автошляхів містять підвищений вміст важких металів, продуктів горіння пального, такі як оксиди азоту, сірки, сажа смоли. Ареал розповсюдження важких металів вздовж зазначених автошляхів може сягати відстані до 1 км.

Основними причинами, що можуть спричинити до збіднення біорізноманіття, є антропогенні чинники:

- ризик забруднення природного середовища;
- денатуралізація природних ландшафтів;
- монокультурні способи ведення лісового та сільського господарства.

Загрозами для лісової рослинності є:

- випалювання сухої рослинності у весняний та осінній періоди;
- порушення технології заготівлі деревини; самовільні рубки;
- засміченість лісових площ побутовим сміттям.

Заходи Програми не несуть прямої шкоди стану довкілля території громади, зокрема територіям з природоохоронним статусом, а також здоров'ю населення.

Основні завдання Програми, що потенційно можуть загрожувати навколишньому середовищу та здоров'ю населення передбачають нове будівництво, капітальні ремонти. Однак, завдяки завданням та заходам, означеним у розділі три цього Звіту, негативний вплив в процесі реалізації Програми пом'якшується.

Тимчасові негативні наслідки для природоохоронних територій можуть бути під час ведення будівельних робіт. Ухвалення рішення щодо будівництва, що матиме вплив на природоохоронні території, та оцінка таких ризиків, відбуватиметься з дотриманням вимог чинного законодавства за встановленими процедурами, враховуючи необхідність проходження процедур стратегічної екологічної оцінки згідно із законами України «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про оцінку впливу на довкілля», а також Законом України «Про природно-заповідний фонд».

Більшість запланованих заходів Програми направлені на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, на покращення здоров'я мешканців та мешканок громади, а саме: модернізація інженерних мереж; розвиток житлово-комунального господарства та транспортної інфраструктури.

В Програмі є заходи, що покликані розширити зелені та рекреаційні зони на території громади. Це стосується в першу чергу розширення паркових та рекреаційних зон, облаштування дамб.

Особливої уваги заслуговують завдання Програми, що стосуються заходів з формування серед місцевого населення відповідального ставлення до навколишнього природного середовища. Еколого-просвітницька діяльність здійснюватиметься у вигляді поєднання просвітництва та безпосереднього залученням місцевих мешканців та мешканок до заходів із охорони природи, збереження ґрунтів. В цілому це означатиме формування та здійснення місцевої екологічної політики.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Законодавчим підґрунтям для формування суспільних відносин для забезпечення екологічної безпеки є Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25 червня 1991р., який розглядає екологічну безпеку життєдіяльності людини як невід'ємну умову сталого економічного і соціального розвитку України і закріплює відповідні заходи правового впливу щодо її забезпечення.

Зазначаємо, що заходи, передбачені Програмою в цілому забезпечують дотримання принципів екологічної безпеки населення, раціонального використання природних ресурсів і додержання екологічних нормативів. Умовою реалізації запланованих заходів повинні бути вловлювання, видалення, знешкодження шкідливих речовин і відходів або повна їх

ліквідація, виконання інших вимог щодо охорони навколишнього природного середовища і здоров'я людей.

Проектні рішення документу державного планування розроблено згідно з Законом України "Про охорону навколишнього природного середовища" - Статті 3 "Основні принципи охорони навколишнього природного середовища". Планування заходів здійснено з врахуванням низки законодавчих і нормативних документів:

- Земельний кодекс України;
- Водний кодекс України;
- Закон України "Про основи містобудування";
- Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності";
- Закон України "Про архітектурну діяльність";
- Закон України "Про оцінку впливу на довкілля";
- Закон України "Про рослинний світ";
- Закон України "Про тваринний світ";
- Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні";
- Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища";
- Закон України "Про природно-заповідний фонд";
- Закон України "Про екологічну мережу України";
- Закон України "Про охорону культурної спадщини";
- Закон України "Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення";
- Закон України "Про благоустрій населених пунктів".

При проектуванні враховані вимоги: - ДБН Б.1.1-14:2012 "Склад та зміст детального плану території"; - ДБН Б.2.2-12:2019 "Планування і забудова територій"; - ДБН В.2.3-5:2001 "Вулиці та дороги населених пунктів", - ДБН Б.1.1-15:2012 "Склад і зміст генерального плану населеного пункту", - ДБН В.2.5-74:2013 "Водопостачання. Основні положення проектування"; - ДБН В.2.5-75:2013 "Каналізація. Зовнішні мережі та споруди"; - ДСТУ 3013-95 "Гідросфера. Правила контролю за відведенням дощових і снігових стічних вод з території міст і промислових підприємств"; - ДБН В.1.1-7:2016 "Пожежна безпека об'єктів будівництва"; 57 - ДСП 173-96 "Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів".

Законом встановлено, що використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з додержанням обов'язкових екологічних вимог:

- а) раціонального і економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій;
- б) здійснення заходів щодо запобігання псуванню, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан навколишнього природного середовища;
- в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів;

г) застосування біологічних, хімічних та інших методів поліпшення якості природних ресурсів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища і безпеку здоров'я населення;

д) збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, що підлягають особливій охороні;

е) здійснення господарської та іншої діяльності без порушення екологічних прав інших осіб.

З метою охорони і оздоровлення навколишнього середовища при впровадженні заходів, передбачених Програмою, рекомендовано виконати низку планувальних і технічних заходів:

А. В частині охорони атмосферного повітря:

- встановлення санітарно-захисної зони відповідно до вимог ДСП 173-96 "Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів", затверджених наказом МОЗ від 19.06.96 № 173;

- отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарним джерелами;

- сплата екологічного податку за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря по фактичним даним;

- здійснення постійного моніторингу за джерелами викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;

- контроль обсягів викидів забруднюючих речовин з усіх джерел, що будуть розташовані в проектних межах.

Контроль на дотриманням гранично-допустимих викидів (ГДВ) в атмосферу повинен проводитися підприємствами; зовнішній контроль - відповідними державними контролюючими органами. Контроль викидів забруднюючих речовин передбачає:

- заходи щодо контролю за викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря щодо забезпечення виконання вимог, передбачених Законом України "Про охорону атмосферного повітря", галузевими нормативними документами;

- впровадження сучасного обладнання та прогресивних планувальних рішень, що дозволить мінімізувати негативний вплив на довкілля.

Б. В частині охорони водних ресурсів:

- дотримання вимог Водного Кодексу України;

- здійснення невідкладних робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварій, які можуть спричинити погіршення якості ґрунтових вод та ґрунтів;

- заборона скиду попередньо не очищених вод;

- здійснення контролю за якісними і кількісними показниками скинутих стічних вод у каналізацію.

В. Зобов'язання щодо належного управління відходами:

- операції щодо збирання, зберігання, транспортування та видалення відходів повинні здійснюватися з дотриманням норм екологічної безпеки та Закону України "Про управління відходами";

- організація спеціально відведених та відповідно обладнаних місць для тимчасового зберігання кожного окремого виду небезпечних відходів згідно з їх характеристикою безпеки та відповідно до вимог діючих санітарно-

гігієнічних норм і правил з подальшою передачею спеціалізованим підприємствам відповідно укладених угод;

- ведення первинної форми обліку відходів 1-ВТ "Облік відходів та пакувальних матеріалів і тари".

Г. Шумозахисні зобов'язання:

– використання сучасного низько-шумового технологічного обладнання;
– захист від шуму та загазованості житлових територій за рахунок створення зелених насаджень вздовж вулиць та в СЗЗ.

Д. В частині охорони біологічного різноманіття:

- дотримання вимог закону України "Про природно-заповідний фонд України";

- дотримання вимог закону України "Про рослинний світ";

- дотримання вимог закону України "Про тваринний світ";

- дотримання Постанови Кабінету міністрів України "Про концепцію біологічного різноманіття";

- дотримання ключових принципів поводження з карантинними й інвазійними видами.

Суб'єкти господарювання при реалізації заходів, передбачених Програмою, зобов'язані пройти процедуру з оцінки впливу на довкілля відповідно до вимог природоохоронного законодавства України.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Наслідки для довкілля та здоров'я людей охоплюють можливий вплив на флору, фауну, біорізноманіття, ґрунти, клімат, повітря, водні ресурси, ландшафти (зокрема й техногенні), природоохоронні території й об'єкти, мови безпеки життєдіяльності населення, його здоров'я, матеріальні цінності та культурну спадщину, а також взаємозв'язок усіх цих чинників.

За своїм походженням екологічний вплив може бути первинним, безпосередньо пов'язаним із впливом розміщення та функціонування існуючих чи запроектованих об'єктів на екосистему (наприклад, забруднення повітря під час будівництва чи експлуатації), а також вторинним який виникає як наслідок первинних змін у природному середовищі (наприклад, зростання кількості бронхо-легеневих захворювань серед населення через погіршення якості атмосферного повітря).

Кумулятивний вплив – це сукупність ефектів, що виникають у результаті реалізації запланованої діяльності разом з уже наявними або тими видами антропогенної діяльності, які можуть з'явитися найближчим часом. Така взаємодія здатна спричинити істотні як негативні, так і позитивні наслідки для довкілля та соціально-економічних умов. Кумулятивні ефекти часто формуються із незначних за силою окремих факторів, які діють одночасно чи протягом тривалого періоду, поступово накопичуються й у підсумку можуть викликати значні зміни. Акумуляція відбувається тоді, коли антропогенне

навантаження або інші фізичні чи хімічні впливи перевищують здатність екосистеми до самовідновлення, асиміляції чи трансформації.

За умови дотримання та реалізації всіх передбачених Програмою комплексних природоохоронних заходів, які відповідають чинним нормативним вимогам, виникнення кумулятивного впливу з негативними екологічними наслідками та понаднормативними викидами забруднюючих речовин в атмосферу не прогнозується. Повноцінна оцінка можливого кумулятивного впливу стане можливою під час експлуатації діючих та запроєктованих об'єктів з урахуванням результатів моніторингу стану довкілля та проведення відповідних розрахунків. Очікуваних змін клімату чи мікроклімату внаслідок реалізації заходів Програми не передбачається, оскільки експлуатація зазначених об'єктів не супроводжується значними тепловими викидами чи утворенням парникових газів. Також відсутні кліматичні чинники, які могли б посилювати вплив планованої діяльності на навколишнє середовище.

Для здійснення запланованої діяльності технологічні рішення, передбачені для існуючих і нових об'єктів, що мають бути екологічно безпечними, що повинно підтверджуватися результатами оцінки впливу на довкілля.

Синергічні ефекти, тобто підсилений сумарний вплив від взаємодії двох і більше факторів, у даному випадку не очікуються.

Коротко- та середньострокові наслідки (1, 3-5, 10-15 років), за результатами оцінки проєкту Програми також не прогнозуються, оскільки в наданих матеріалах відсутні необхідні технічні показники та часові параметри.

Під час виконання підготовчих та будівельних робіт на запроєктованих об'єктах, передбачених технічними завданнями до Плану заходів з реалізації Програми, вплив на довкілля (зокрема, на атмосферне повітря) матиме тимчасовий і локальний характер. Такі викиди виникатимуть, зокрема, під час роботи двигунів внутрішнього згорання будівельної техніки, проведення зварювальних та земляних робіт, фарбування металевих конструкцій тощо.

Сталий вплив на навколишнє середовище від функціонування існуючих та нових об'єктів (наприклад, скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти після проходження очисних споруд) підлягає аналізу в рамках процедури оцінки впливу на довкілля.

Довгострокові наслідки проявляються у вигляді поступових трансформацій довкілля, що формуються під впливом природних факторів, які діють протягом багатьох років – рельєфу місцевості, водного режиму, клімату, сейсмічної активності чи карстових процесів. Такі зміни здатні відбиватися на екологічному стані та на здоров'ї населення, однак для їх виявлення та прогнозування потрібні систематичні статистичні й моніторингові спостереження. Щоб оцінити можливі наслідки реалізації Програми у майбутньому, доцільно аналізувати динаміку, зафіксовану в попередні періоди, і на її основі визначати ймовірні тенденції розвитку. Це дає підстави стверджувати, що суттєвих негативних впливів на довкілля та населення від запланованої діяльності не очікується.

Результативність заходів, в тому числі природоохоронних зростає тоді, коли вони реалізуються не ізольовано, а як взаємопов'язаний комплекс дій. Це забезпечить прояв позитивних ефектів:

- вторинних (опосередкованих) наслідків – коли певна зміна у довкіллі спричиняє ланцюгову реакцію, що охоплює кілька екологічних процесів;

- кумулятивних наслідків – пов'язаних з тривалою дією одного чинника або поєднанням впливів різних заходів, які у сумі підсилюють результат;

- посиленого впливу (синергії) – коли взаємодія кількох факторів дає значно вищий ефект, ніж просте додавання їхніх окремих дій. Разом з тим, подібні взаємодії можуть мати небажаний характер, тому під час оцінювання екологічних результатів слід враховувати ймовірність негативних побічних наслідків, що можуть супроводжувати виконання природоохоронних заходів.

Під час прийняття управлінських рішень щодо конкретизації та реалізації заходів Програми необхідно враховувати коротко-, середньо- та довгострокові, постійні та тимчасові, а також позитивні та негативні наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення. Це забезпечується шляхом наукового опрацювання технічних та організаційних рішень у сфері охорони довкілля та управління екологічною діяльністю, а за потреби – проведенням процедури оцінки впливу на довкілля.

Заплановані Програмою заходи екологічного спрямування мають на меті вирішення екологічних проблем Івано-Франківської громади та зменшення ризиків для життя та здоров'я населення. Водночас під час їх реалізації не можна виключати можливості виникнення побічних негативних впливів на довкілля. Тому на етапі підготовки та проектування таких заходів слід передбачати проведення оцінки їхнього впливу на навколишнє середовище, а в випадках, визначених законодавством, – проходження процедури оцінки впливу на довкілля.

З урахуванням прогнозованого впливу на основні елементи природного середовища (повітря, водні й земельні ресурси, ґрунти, кліматичні чинники, також рівень шумового, теплового та вібраційного навантаження і стан здоров'я населення) можна стверджувати, що реалізація заходів Програми не призведе до критичних екологічних наслідків і залишається у межах допустимих норм.

Передбачені Програмою дії, зокрема скорочення частки забруднених стоків у системі водовідведення, поліпшення якісних характеристик поверхневих вод, збільшення площі лісових насаджень, стійких до впливу людини, а також проведення наукових досліджень у відповідних напрямках, у перші роки її виконання (1-5 років) матимуть лише обмежений екологічний ефект. Це пояснюється тим, що домінуючими залишатимуться чинники, які вже існують і не змінюються.

У цілому реалізація Програми сприятиме зниженню рівня забруднення та поліпшенню екологічної ситуації, що є важливою умовою сталого розвитку громади. Оскільки термін дії Програми визначено на три роки, перспективи середньо- та довгострокового впливу окремо не аналізувалися.

Продовження виконання Програми забезпечить збереження тих самих тенденцій, що були сформовані на початковому етапі.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Документ державного планування, зокрема Програма, не містить заходів, які могли б мати негативний тривалий вплив на навколишнє природне середовище.

Запропоновані дії для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків реалізації Програми (табл. 13) базуються на оцінених впливах на довкілля, зокрема на здоров'я населення, які були розглянуті в попередніх розділах. Ці заходи носять рекомендаційний характер щодо усунення негативних наслідків реалізації Програми, проте конкретні дії повинні розроблятися та впроваджуватися окремо, враховуючи особливості реалізації шляхів досягнення визначених пріоритетів.

Таблиця 13. Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми

Компонент довкілля	Заходи для зменшення негативних наслідків
Атмосферне повітря та зміни клімату	<ul style="list-style-type: none"> - спостереження за станом атмосферного повітря біля доріг чи транспортних вузлів з метою виявлення підвищення рівня забруднення атмосферного повітря та покращення системи контролю якості атмосферного повітря - спостереження за станом атмосферного повітря в Агломерації "Івано-Франківськ" з метою виявлення підвищення рівня забруднення атмосферного повітря та покращення системи контролю якості атмосферного повітря - розширення природоохоронної діяльності, підвищення екологічної обізнаності учнівської молоді та громадян, виховання дбайливого ставлення до природи рідного краю - розвиток наявної та розбудова нової інженерно-транспортної інфраструктури - розвиток транспортної та пішохідної інфраструктури - підтримка в належному технічному стані об'єктів дорожньої інфраструктури для забезпечення безперебійного та безаварійного руху транспорту в місті - забезпечення виконання заходів з розвитку велосипедного руху в місті - розвиток громадського електротранспорту та міської інфраструктури - привернення уваги населення громади щодо енергозберігаючих заходів та стимулювання мешканців до використання у домогосподарствах енергоощадних пристроїв освітлення та побутової техніки - вдосконалення системи енергетичного менеджменту в громадських будівлях

Водні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> - покращення надання послуг та підвищення надійності водопостачання жителям м. Івано-Франківська та прилеглих населених пунктів - підвищення надійності роботи Черніївського комплексу водоочисних споруд - покращення та підвищення надійності водовідведення
Управління відходами	<ul style="list-style-type: none"> - зменшення впливу фільтрату та довкілля та зменшення навантаження на місцеві очисні споруди - проєктування сучасного сміттепереробного заводу з можливістю механіко-біологічної обробки відходів відповідно до принципів циркулярної економіки; - облаштування території для альтернативних методів оброблення відходів - організація сортування та тимчасового зберігання ресурсно-цінних фракцій
Земельні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> - відновлення продуктивності та екологічної цінності порушених земель, поліпшення стану навколишнього природного середовища, зменшення забруднення ґрунтів і вод, стабілізація ґрунтів (рекультивация полігону твердих побутових відходів (ТПВ));
Збереження ландшафтного і біотичного різноманіття	<ul style="list-style-type: none"> - покращення якості та функціональності рекреаційних зон; - розвиток зеленої економіки (розробка Плану зеленого відновлення з дотриманням сучасних концептів: "Build back better", "Build back greener"); - захист блакитних екосистем та навколишніх зелених насаджень; - новий підхід до управління міськими зеленими насадженнями; - розвиток та збереження зелених зон; - покращення якості та функціональності відпочинкових зон

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

Програма розроблена на середньостроковий період і є плановим документом реалізації Стратегії розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади на період до 2040 року.

Програма побудована на засадах збалансованого (сталого) розвитку, а тому не потребує альтернативних варіантів розвитку. Якщо в якості альтернативи розглядати "нульовий сценарій", тобто опис, прогнозування та оцінку ситуації у випадку незатвердження Програми, то реалізація такої альтернативи не дасть змоги збільшити позитивні впливи на довкілля і здоров'я населення, які мають бути наслідком виконання заходів Програми, і не забезпечить поступу у досягненні збалансованого (сталого) розвитку Івано-Франківської МТГ.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Програми. Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Програми, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Закон України "Про стратегічну екологічну оцінку" встановлює необхідність здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля. Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію Програми;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що Програма виконується відповідно до затвердженого документа, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей СЕО.

Моніторинг виконання Програми базується на розгляді обмеженого числа відібраних показників (індикаторів) за кожним з основних напрямів економічної й соціальної політики територіальної громади та аналізі досягнення запланованих результатів. Система запропонованих у Програмі показників включає екологічні показники та показники здоров'я населення (табл. 14).

Таблиця 14. Екологічні індикатори для моніторингу

№	Індикатор (показник)	Одиниця вимірювання	Періодичність	Методи визначення показників (джерело даних)
Забруднення атмосферного повітря				
	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення	тонн/рік	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
	Викиди діоксиду вуглецю в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення	тонн/рік	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області

	Кількість автоматизованих пунктів спостережень за якістю атмосферного повітря	од.	щорічно	Департамент економічного розвитку, екології та енергозбереження Івано-Франківської міської ради
	Індекс якості повітря	безрозмірний індекс	щорічно	Стаціонарний пункт моніторингу якості повітря
Водні ресурси				
	Обсяги забору води з природних водних об'єктів	млн м ³ /рік	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
	Обсяги використання свіжої води	млн м ³ /рік	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
	Обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти	млн м ³ /рік	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
	Обсяги скидання у поверхневі водні об'єкти:	млн м ³ /рік	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
	- забруднених зворотних вод	млн м ³ /рік	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
	- без очищення	млн м ³ /рік	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
	- недостатньо очищених	млн м ³ /рік	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
	- нормативно очищених	млн м ³ /рік	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
	- нормативно чистих без очистки	млн м ³ /рік	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
Енергетика				
	Споживання енергоресурсів установами бюджетної сфери та комунальними підприємствами:			Установи бюджетної сфери та комунальні підприємства
	- електроенергії	кВт/год	щорічно	

	- теплової енергії	Гкал/ рік	щорічно	
	- газу	м ³ /рік	щорічно	
Відходи				
	Обсяги утворення ТПВ на території громади	тонн	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
	в тому числі:			
	- від економічної діяльності підприємств та організацій	тонн	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
	Зібрано ТПВ	тонн	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
	Відновлено	тонн	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
	Спалено	тонн	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
	Видалено на полігон	тонн	щорічно	Головне управління статистики в Івано-Франківській області
Здоров'я населення				
	Кількість новоутворень у жителів громади	од/1000 осіб	щорічно	Управління охорони здоров'я Івано-Франківської міської ради
	Загальна захворюваність дітей та підлітків (0-17 років)	осіб	щорічно	Управління охорони здоров'я Івано-Франківської міської ради

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Проєкт Програми не містить конкретних проєктів господарської діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля сусідніх держав, і які потребують надання документів дозвільного характеру на їх провадження, а також не визначає місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів.

11. Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію

Проаналізувавши проєкт Програми можливо зробити наступні висновки.

Основною метою Програми є здійснення на території Івано-Франківської міської територіальної громади екологічної політики, спрямованої на

збереження та поліпшення стану навколишнього середовища, збереження унікальних природних особливостей, зменшення техногенних забруднень, раціональне використання природних ресурсів та формування в жителів громади екологічної культури.

Цілі та завдання Програми відповідають Стратегії розвитку Івано-Франківської області на 2021-2027 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 2102.2020р. №1381-34/2020, Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою КМУ від 05.08.2020р. №695 та іншим державним стратегічним документам.

Взаємопов'язані заходи, спрямовані на досягнення цілей, визначених Стратегією розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади до 2040 року, наведені в додатку «Заходи та джерела фінансування Програми охорони навколишнього природного середовища Івано-Франківської міської територіальної громади на 2026 – 2030 роки». Наслідки реалізації цих заходів мають бути помірними, а тому прийнятними.

Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до можливих негативних впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

За результатами до змісту заходів Програми, що відповідно до ст.9 Закону України "Про стратегічну екологічну оцінку" повинно бути враховано в документі державного планування.

З огляду на зазначене, можна стверджувати, що в цілому розроблення Програми було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля, стан здоров'я населення та прагненням нівелювати негативні наслідки. Реалізація програми сприятиме зменшенню антропогенного навантаження на довкілля, поліпшенню здоров'я населення та умов його життєдіяльності.

Виконавець:

Кандидат економічних наук, доцент
ФОП Т.П. Фурса

